

**UNIVERSITATEA PEDAGOGICĂ DE STAT „ION CREANGĂ” DIN CHIȘINĂU
ȘCOALA DOCTORALĂ DE PSIHOLOGIE**

Cu titlu de manuscris
C.Z.U: 159.922.8(043.2)

LUNGU VIOLETA

**OPTIMIZAREA COMPORTAMENTULUI PRIN AMELIORAREA SCHEMELOR
MENTALE DISFUNȚIONALE LA VÂRSTĂ ADULTĂ EMERGENTĂ**

Specialitatea 511.02 - Psihologia dezvoltării și psihologia educațională

Rezumatul tezei de doctor în psihologie

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale de Psihologie din Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”.

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

Președinte:

LOSÎI Elena, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Conducător de doctorat:

RACU Igor, profesor universitar, doctor habilitat în psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Referenți oficiali:

PLEȘCA Maria, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Catedra de Psihologie, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău

CERLAT Raisa, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Departamentul de Psihologie, Universitatea de Stat din Moldova

COVACI Mihai, conferențiar universitar, doctor în psihologie, Decan, Universitatea Hyperion, București, România

Susținerea va avea loc la 28 iunie 2024, ora 13.00 în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Școlii Doctorale de Psihologie din UPSC „Ion Creangă” (str. Ion Creangă, 1, bloc 2, sala Senatului).

Teza de doctor în psihologie și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” și pe pagina web a ANACEC (www.anacec.md).

Rezumatul a fost expediat la _____ 2024

Președintele Comisiei de susținere,

LOSÎI Elena, conferențiar universitar, doctor în psihologie

Conducător de doctorat,

RACU Igor, profesor universitar, doctor habilitat în psihologie

Autor,

LUNGU Violeta

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII	2
CONȚINUTUL TEZEI	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI	25
BIBLIOGRAFIE	28
LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI.....	30
ADNOTARE	32
ANNOTATION.....	33
АННОТАЦИЯ.....	34

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei. Cercetarea asupra adulților emergenți este extrem de relevantă și importantă în societatea actuală. Această categorie de tineri se confruntă cu provocări specifice etapei de viață și cu complexitatea societății în care trăiesc. Tranziția lor prelungită către viața adultă are un impact psiho-social și economic semnificativ. Dezvoltarea identității și personalității lor, precum și schimbările socio-culturale generate de această grupă demografică, evidențiază necesitatea cercetării în acest domeniu. Adulții emergenți reprezintă o resursă valoroasă pentru societate, având un impact considerabil asupra pieței muncii și asupra dinamicii sociale. Este esențial să le oferim sprijin și resurse pentru a-și valorifica potențialul și a contribui la dezvoltarea societății. O atenție deosebită trebuie acordată tinerilor NEET (*Not in Education, Employment, or Training*), care constituie o sub-categorie distinctă și necesită intervenții adecvate pentru a-și depăși dificultățile și a se integra în societate. Prin cercetare și înțelegerea proceselor specifice acestei etape de viață, putem dezvolta politici și intervenții care să sprijine dezvoltarea și succesul adulților emergenți în societatea contemporană.

Descrierea situației din domeniu și identificarea problemei de cercetare. Domeniul adultului emergent prezintă probleme și lacune în cercetare, inerente relativei sale noutăți, determinate de dinamica social-economică și culturală. Lucrările fundamentale clasice, ale unor autori precum L.S. Vîgotski [40], E. Erikson [14], U. Bronfenbrenner [6], J. Marcia [26] necesită actualizare și integrare a noilor cunoștințe din psihologia evoluționistă și neuroștiințe, așa cum prezintă lucrările lui M. Del Giudice [12], A. J. Figueredo [16], Z. Hochberg și M. Konner [20]. Dintre cercetările din România și R. Moldova, aliniate concepțiilor lui J. Arnett [3] privind dezvoltarea la vârstă adultă emergentă, amintim pe cele ale lui L. Raiu [33], A. Curaj [11] și O. Negru [27], I. Racu [32, 25], E. Losîi [22], Iu. Racu [31], V. Lungu [23, 24]. Există și autori care contestă caracterul distinct al acestei categorii de dezvoltare, precum J. E. Côté [10] sau L. J. Nelson [28]. Un aspect critic este reprezentat de nevoia de intervenții preventive și de optimizare comportamentală pentru adulții emergenți. Cercetările existente, precum cele ale lui K. Sheldon [37] și C. Wrzus [41] au evidențiat preocupările legate de adaptare a intervențiilor psihologice existente pentru a se potrivi mai bine nevoilor adulților emergenți. Ne aliniem opiniilor care susțin intervenții specifice pentru această categorie de vârstă.

Am identificat lacune semnificative în literatura de specialitate și în cercetarea existentă în ceea ce privește adaptarea intervențiilor psihologice la nevoile specifice ale adulților emergenți, în special a celor din categoria NEET, o categorie în creștere care afectează aproximativ unul din patru tineri din România și Republica Moldova. Acești tineri nu urmează o formă de educație și/sau nu sunt angajați, ceea ce poate duce la dificultăți în tranziția lor spre viața adultă independentă și împlinită. Pornind de la analiza literaturii de specialitate și ținând cont de practica

curentă în domeniul psihologiei adulților emergenți, am formulat următoarea **întrebare de cercetare:** *Cum putem optimiza comportamentul în etapa adultă emergentă pentru a preveni condiția de NEET?*

Pentru a aborda această problemă de cercetare, putem identifica mai multe direcții de soluționare prin răspunsurile la o serie de întrebări derivate: 1. Care sunt dimensiunile și indicatorii dezvoltării în perioada adultă emergentă implicați în comportamentul optim? 2. Care este nivelul de manifestare al schemelor cognitive și emoționale care ne permite să evaluăm caracterul disfuncțional al acestora? 3. Care este nivelul de dezvoltare al factorilor facilitatori ai optimului comportamental, cum ar fi trăsăturile de personalitate, reziliența, flexibilitatea psihologică, autonomia gândirii postformale și starea de bine psihologică, implicate în prevenirea condiției de NEET? 4. Ce instrumente psihometrice se pot aplica pentru evaluarea acestor dimensiuni și factori? 5. Cum putem contribui la dezvoltarea factorilor facilitatori? 6. Care sunt metodele și tehnicile eficiente de ameliorare a schemelor mentale disfuncționale? 7. Care sunt strategiile eficiente pentru a ne asigura că intervenția va atinge scopul propus, de prevenire a stării de NEET prin promovarea unui comportament optim, funcțional?

Scopul cercetării a fost de a investiga și înțelege dezvoltarea optimă a adultului emergent și de a dezvolta un program de intervenție psihologică holistică pentru îmbunătățirea dimensiunilor și indicatorilor facilitatori ai maturizării, reducerea manifestării schemelor cognitive și emoționale dezadaptative și optimizarea comportamentului specific acestei etape de dezvoltare.

Obiectivele stabilite pentru îndeplinirea acestui scop au fost:

- Analiza și integrarea modelelor teoretice privind dezvoltarea adultului emergent și identificarea lacunelor sau aspectelor neexplorate în cercetările anterioare;
- Elaborarea unei metodologii de realizare a unui profil comprehensibil și măsurabil al adultului emergent;
- Studiarea comparativă a tinerilor activi și a tinerilor NEET, a particularităților psihologice prezumate a fi implicate în dificultățile îndeplinirii sarcinilor etapei de dezvoltare în tranziția de la adolescență la maturitate;
- Evaluarea nivelului de dezvoltare în etapa emergentă, a nivelurilor de manifestare a schemelor cognitive și emoționale dezadaptative și a nivelurilor factorilor facilitatori ai optimului comportamental;
- Identificarea relațiilor dintre dimensiunile și indicatorii maturității emergente, schemele cognitive și emoționale dezadaptative și factorii facilitatori ai unui optim comportamental la vârsta adultă emergentă, concretizat într-un statut socio-educativ activ;
- Elaborarea și implementarea unui program de intervenție psihologică holistică având ca obiectiv ameliorarea statutului de NEET;

- Formularea recomandărilor psihologice cu caracter practic de prevenire și ameliorare a statutului de NEET la vârsta adultă emergentă.

Cercetarea experimentală s-a desfășurat în două etape:

Etapa constatativă, cu obiectivele de a evalua comparativ dezvoltarea tinerilor activi și NEET, de a investiga relațiile dintre dimensiunile și indicatorii vârstei adulte emergente, schemele disfuncționale și factorii facilitatori ai comportamentului optim, și de a elabora o metodologie pentru realizarea unui profil psihologic al adultului emergent activ/NEET.

Etapa formativă, cu scopul de a elabora, implementa și evalua eficiența unui program de intervenție psihologică holistică destinat adulților emergenți din categoria NEET, pentru ameliorarea statusului acestora și oferirea sprijinului necesar în dezvoltarea lor. Obiectivele operaționale au fost creșterea dimensiunilor și indicatorilor maturității emergente, ameliorarea schemelor cognitive și emoționale dezadaptative și creșterea factorilor facilitatori ai optimizării comportamentale, ameliorarea condiției de NEET.

Ipoteza generală a lucrării a presupus existența unor diferențe între tinerii Activi și tinerii NEET în ceea ce privește dezvoltarea în etapa emergentă, manifestarea schemelor mentale disfuncționale și factorii care facilitează un comportament optim, aspecte care pot fi dezvoltate prin intermediul unei intervenții holistice.

Suportul teoretic al cercetării a inclus următoarele:

1. Teorii explicative și delimitări conceptuale privind psihologia dezvoltării tinerilor, precum cele prezentate în lucrările lui L.S. Vîgotski [40], E. Erikson [14], U. Bronfenbrenner și G.W. Evans [7], I. Racu [32], E. Verza [39], E. Losîi [22], F. Golu [18], D. Papalia [30].

2. Teoretizări și cercetări privind particularitățile dezvoltării în etapa maturității emergente, bazate pe concepțiile lui J. Arnett [3], cercetările din România ale lui L. Raiu [33], A. Curaj [11] și O. Negru [27], precum și lucrările critice ale lui J.E. Côté [10] sau L.J. Nelson [28].

3. Concepții evoluționiste privind maturitatea emergentă, cum ar fi cele ale lui M. Del Giudice și colaboratorii [12], A. J. Figueredo și colab. [16], Z. Hochberg și M. Konner [20], precum și metaanalizele realizate de J.R. Schwab și M. Syed, [36] și E. Charnov [8].

4. Teorii și aplicații privind schemele mentale dezadaptative, centrate pe abordările cognitive-comportamentale ale lui J. Young [42] și R.L. Leahy [21].

5. Concepții privind optimizarea comportamentală, precum cele ale lui K. Sheldon [37], într-o lume în continuă schimbare.

Intervenția psihologică s-a concentrat pe metode și tehnici cognitive-comportamentale individuale și de grup, ghidate de lucrările lui A.T. Beck și colab. [5], modelul rațional-emoțional și comportamental, REBT, dezvoltat de Albert Ellis [13], terapii ale schemelor propuse de J. Young [42] și R. Leahy [21], abordări terapeutice centrate pe soluții, Modelul de flexibilitate psihologică

conform ACT dezvoltat de S. Hayes [19], intervenții comportamentale dialectice dezvoltate de A.L. Chapman [7], precum și abordări inspirate și ghidate de consilierea filosofică, logoterapie, principiile psihologiei pozitive și recomandările din lucrările lui R. Baumeister și colaboratorilor [4], consilierile de tip holistic și intervențiile destul de limitate care se concentrează în special pe adulții emergenți [41].

Datele din cercetare privind adultul în dezvoltare și categoria NEET au fost analizate în contextul datelor furnizate de organizațiile din Uniunea Europeană [15], România [46], Republica Moldova [2; 44] și alte instituții internaționale [29]. Această corelare a permis identificarea și înțelegerea mai profundă a fenomenului, oferind o perspectivă amplă asupra situației și tendințelor din diferite regiuni și contexte socio-economice. Prin examinarea datelor provenite din aceste surse, cercetarea a putut contribui la identificarea problemelor și a nevoilor specifice ale adulților în dezvoltare și ale categoriei NEET, precum și la formularea recomandărilor și intervențiilor adecvate pentru a sprijini și a facilita integrarea acestor indivizi în societate și pe piața muncii.

Metodologia cercetării științifice este rezultatul scopului, obiectivelor și ipotezelor de cercetare și implică o combinație de metode teoretice, empirice și statistice.

Modele teoretice – studiul, analiza și sinteza literaturii de specialitate, precum și metoda ipotetico-deductivă pentru a interpreta și explica rezultatele obținute în cercetare.

Metode empirice - au fost utilizate diverse chestionare pentru a măsura diferite dimensiuni și variabile relevante pentru cercetare: Inventarul dimensiunilor maturității emergente [34], Bateria istoriei de viață Arizona K-42 [16], Chestionarul schemelor cognitive Young (YSQ-S3) [42], Scala Schemelor emoționale Leahy [21], Inventarul de personalitate Big Five Goldberg IPIP [17], Chestionarul de evaluare a Autonomiei Personale [1], Chestionarul Acceptării și Implicării - AAQ-II [19], Chestionarul gândirii postformale – PTQ [38], Scala de reziliență Connor-Davidson - CD-RISC [9] și Scala de bunăstare psihologică – PWS [35]. În scopul identificării statusului adultului emergent (Activ sau NEET) a fost elaborat un chestionar propriu, Chestionarul pentru Identificarea Statutului NEET.

Metode statistice descriptive și inferențiale pentru a analiza și interpreta datele: calculul indicatorilor tendinței centrale și distribuției datelor, teste de semnificație a diferenței mediilor/rangurilor, mărimea efectului, teste de corelații și analize de regresie.

Experimente. Au fost efectuate experimente de constatare și de control pentru a investiga dimensiunile și indicatorii maturității emergente, scalele cognitiv-emoționale și factorii de optimizare comportamentală.

Intervenții psihologice. Au fost proiectate, elaborate și implementate intervenții psihologice adaptate pentru a sprijini dezvoltarea și optimizarea comportamentală a adulților emergenți.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute. Această cercetare se remarcă prin noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute, fiind printre puținele studii la nivel mondial și primul la nivel național care abordează comparativ adulții emergenți activi cu adulții emergenți NEET. Intervențiile specifice pentru această categorie de dezvoltare sunt, de asemenea, foarte limitate.

Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor sunt evidențiate prin: 1. Abordarea inovatoare a tinerilor activi și NEET, concentrându-se pe analiza și compararea acestor grupuri pentru a oferi o înțelegere mai profundă a diferențelor, similarităților și a factorilor care le influențează statusul și nevoile specifice; 2. Integrarea perspectivei contextuale și a modelului constructivist-developmental, facilitând înțelegerea complexității dezvoltării adulte emergente și a interacțiunii dintre factorii individuali și contextuali în determinarea comportamentului și statutului NEET, ținând cont și de abordările teoretico-explicative care o contestă; 3. Dezvoltarea unui profil al tinerilor NEET, propunând elaborarea unui model de profil psihologic bazat pe evaluarea nivelului de dezvoltare emergentă, manifestarea schemelor dezadaptative mentale și factorii ce pot facilita optimizarea comportamentală; 4. Aplicarea unui program de intervenție psihologică holistică, remarcabil prin abordarea integrată a metodelor și tehnicilor cognitiv-comportamentale, ale psihologiei pozitive și consilierii filosofice, cu potențialul de a aduce schimbări semnificative în viața și perspectivele de viitor ale tinerilor.

Rezultatele obținute care contribuie la soluționarea problemei științifice importante constau în: 1. Elaborarea unui model de profil al tânărului emergent activ sau NEET, care oferă o înțelegere mai clară a nivelului de dezvoltare a dimensiunilor maturității emergente, a indicatorilor cognitivi ai strategiei de viață, a nivelului de manifestare a schemelor dezadaptative cognitive și emoționale, precum și a nivelului de dezvoltare al factorilor care facilitează obținerea unui comportament optim. Aceste informații au ajutat la înțelegerea mai bună a nevoilor și particularităților adulților emergenți și la dezvoltarea intervențiilor holistice adecvate pentru îmbunătățirea comportamentului lor. 2. Proiectarea, elaborarea, implementarea și validarea unui program de intervenție psihologică holistică, ce a vizat optimizarea comportamentală la adulții emergenți. Programul a oferit adulților emergenți instrumente și strategii concrete pentru a-și îmbunătăți nivelul de dezvoltare în ceea ce privește maturitatea emergentă și pentru a-și optimiza comportamentul în diverse domenii ale vieții lor, cu scopul de a ameliora și preveni pe viitor condiția de NEET.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în următoarele aspecte:

1. Prin revizuirea literaturii existente și sintetizarea cercetărilor anterioare, lucrarea aduce în prim-plan cunoștințele actuale și cuprinzătoare despre maturitatea emergentă într-o manieră inovatoare.

2. Rezultatele cercetării completează și îmbogățesc domeniile psihologiei dezvoltării și psihologiei educației, adăugând noi cunoștințe și înțelegere despre dezvoltarea și optimizarea comportamentală a adulților emergenți.

3. Prin identificarea și examinarea schemelor mentale și a corelatelor psihologice facilitatoare unui optim comportamental, lucrarea aduce o contribuție semnificativă la înțelegerea factorilor care influențează dezvoltarea în această etapă crucială a vieții.

4. Rezultatele, explicațiile și concluziile formulate în lucrare sunt esențiale pentru conceptualizarea și actualizarea domeniului dedicat adultului emergent în disciplinele precum Psihologia dezvoltării, Psihologia vârstelor, Psihologia educației, Sociologie, Antropologie, Managementul resurselor umane și Consiliere psihologică/vocațională.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea unui model de profil al tânărului NEET și a unui program de intervenție pentru optimizarea comportamentală, care pot fi utilizate în evaluarea și sprijinirea adulților emergenți în contexte organizaționale diverse și în particularitățile tinerilor din România, contribuind astfel la dezvoltarea și implementarea unor intervenții eficiente și personalizate în abordarea problemei NEET.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere sunt următoarele:

- Problematika dezvoltării și a îndeplinirii sarcinilor etapei de vârstă emergente reprezintă un domeniu important ce impactează atât individul, cât și societatea în ansamblu.

- Dificultățile etapei emergente se manifestă pregnant la tinerii cu status de NEET.

- Între tinerii Activi și tinerii NEET există diferențe semnificative în ceea ce privește nivelul dezvoltării în etapa emergentă, nivelul de manifestare a schemelor cognitive și emoționale dezadaptative, precum și nivelul de manifestare al factorilor facilitatori ai optimului comportamental.

- Identificarea relațiilor dintre dimensiunile psihologice care îi diferențiază pe tinerii Activi de tinerii NEET poate conduce la proiectarea, elaborarea și implementarea unor programe de intervenție psihologică menite să prevină/amelioreze condiția de NEET.

- Intervenția psihologică reprezintă o abordare de tip holistic, fundamentată pe principiile cognitiv-comportamentale, rațional-emotive, ale psihologiei pozitive și consilierii filosofice.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele obținute sunt utilizate în procesul de profilare a tinerilor în curs de dezvoltare, realizat în consilierea psihologică/vocațională/de carieră și psihoterapie. Metodele și tehnicile sunt utile psihologilor clinicieni, consilierilor vocaționali și

de carieră, cadrelor didactice și formatorilor, trainerilor, precum și responsabililor de resurse umane care lucrează cu tineri de vârstă adultă emergentă. Aspectele teoretice și practice ale lucrării fac parte din Cursul de Psihologia Vârstelor/Dezvoltării de la Facultatea de Psihologie Hyperion din București, Departamentul de Pregătire a Personalului Didactic de la Universitatea Valahia din Târgoviște și Academia de Studii Economice din București, precum și de la Facultatea de Psihologie a Universității Ion Creangă din Chișinău. Programul de intervenție este implementat în companii private și asociații de consultanță pentru formare și reconversie profesională. De asemenea, programul face parte din portofoliul Asociației Pro Psihologia Pentru Educație, Dezvoltare și Formare Continuă.

Aprobarea rezultatelor cercetării. Rezultatele cercetării teoretico-experimentale au fost discutate și aprobate în cadrul ședințelor Școlii Doctorale de Psihologie, Catedrei de Psihologie a Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, în cadrul conferințelor științifice și în revistele științifice naționale și internaționale în perioada 2017-2020. Pe lângă activitatea din cadrul Școlii doctorale, am participat la conferințe naționale și internaționale (din București, Bălți, Cahul, Chișinău, Praga), am publicat articole în reviste de specialitate, am organizat workshop-uri și prezentări.

Publicații la tema tezei. 21 lucrări științifice, dintre care 7 articole în reviste științifice naționale și internaționale, 14 articole în lucrările conferințelor și ale altor manifestări științifice.

Sumarul compartimentelor tezei. Teza este constituită din: adnotări (în limbile română, engleză și rusă), lista abrevierilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 299 de surse bibliografice, 5 anexe, 158 pagini de text de bază. Lucrarea cuprinde 44 de figuri și 37 tabele.

Cuvinte cheie: *adult emergent, tânăr în curs de dezvoltare, scheme cognitive, scheme emoționale, personalitate, reziliență, gândire postformală, flexibilitate, autonomie, stare de bine psihologic.*

CONȚINUTUL TEZEI

În Introducere este argumentată actualitatea temei și relevanța contextuală a acesteia. Sunt prezentate stadiul cercetării, scopul, obiectivele derivate și ipotezele, evidențiind noutatea rezultatelor obținute și valoarea aplicativă a cercetării, cu expunerea modalităților de implementare pentru un impact semnificativ asupra procesului de formare și dezvoltare a adulților emergenți în general și a celor NEET în special.

În **Capitolul 1** intitulat *Dinamica dezvoltării în etapa adultă emergentă* s-a realizat o revizuire a literaturii existente referitoare la adultul emergent, obiectivele dezvoltării pe parcursul maturității emergente și condiția specială a tinerilor NEET. S-au conceptualizat și analizat noțiunile de dezvoltare optimă și de optimizare comportamentală în ceea ce privește maturitatea

emergentă. Această revizuire a literaturii ne-a oferit o bază solidă pentru o înțelegere contextuală și de dezvoltare a factorilor relevanți în cercetare.

În **Capitolul 2** denumit *Cercetarea experimentală a dezvoltării optime la adulții emergenți* este prezentată metodologia cercetării și rezultatele experimentale constatative realizate cu participarea a 236 tineri cu vârsta cuprinsă între 21 și 29 de ani ($M=24,8\pm 2.09$ ani), împărțiți în două loturi: 116 tineri activi, aflați în proces de educație/instruire/muncă și 110 tineri NEET (care nu sunt angajați în activități lucrative sau de educație/instruire).

Scopul cercetării constatative este studierea experimentală a dezvoltării optime la adultul emergent.

Obiectivele cercetării constatative sunt următoarele:

O1. Evaluarea comparativă a dezvoltării tinerilor activi și NEET (dimensiuni și indicatori cognitivi emergenți, scheme disfuncționale și factori facilitatori). Această evaluare comparativă poate oferi o perspectivă mai clară asupra relației condiției NEET cu nivelul de dezvoltare emergentă.

O2. Investigarea relațiilor dintre dimensiunile și indicatorii vârstei adulte emergente, schemele cognitive și emoționale disfuncționale și factorii facilitatori ai comportamentului optim.

O3. Elaborarea unei metodologii de realizare a unui profil psihologic al adultului emergent activ/NEET.

Ipoteza generală a experimentului constatativ presupune că profilul de dezvoltare al adulților emergenți activi diferă de cel al tinerilor NEET. Diferențele se manifestă astfel: 1. Adulții emergenți activi prezintă niveluri mai ridicate ale dimensiunilor și indicatorilor maturității emergente comparativ cu tinerii NEET; 2. Adulții emergenți activi au niveluri mai înalte ale factorilor facilitatori ai unui comportament optim necesar îndeplinirii sarcinilor etapei de dezvoltare, față de tinerii NEET; 3. Adulții emergenți activi manifestă niveluri mai scăzute ale schemelor cognitiv-emoționale dezadaptative, comparativ cu tinerii NEET. Prin urmare, ipoteza sugerează că adulții emergenți activi au un profil de dezvoltare mai favorabil, caracterizat prin: maturitate emergentă mai dezvoltată, factori facilitatori ai comportamentului optim mai înalți, scheme cognitiv-emoționale dezadaptative mai puțin manifeste.

Aceste diferențe pot fi explicate prin faptul că adulții emergenți activi sunt angrenați în activități educaționale, profesionale sau de formare, ceea ce le poate facilita dezvoltarea personală, dobândirea de competențe și abilități, și le poate oferi un cadru structurat și oportunități de creștere. Pe de altă parte, tinerii NEET pot fi privați de aceste contexte favorabile dezvoltării, ceea ce le poate afecta traseul de maturizare și îi poate face mai vulnerabili la manifestarea schemelor dezadaptative. Validarea acestei ipoteze ar putea oferi informații valoroase pentru înțelegerea nevoilor specifice ale celor două categorii de tineri și pentru dezvoltarea unor intervenții țintite

care să sprijine optimizarea dezvoltării în perioada adultului emergent, în special pentru tinerii NEET.

Ipoteza generală a permis avansarea următoarelor ipoteze operaționale:

I1. Presupunem existența unor diferențe semnificative între tinerii Activi și tinerii NEET în ceea ce privește dimensiunile și indicatorii maturității emergente, manifestarea schemelor cognitive dezadaptative, precum și nivelurile factorilor facilitatori ai optimizării comportamentale.

I2. Prezumăm existența unor legături corelaționale semnificative între dimensiunile și indicatorii maturității emergente, manifestarea schemelor cognitive dezadaptative și nivelurile factorilor facilitatori ai optimizării comportamentale la adulții emergenți.

Variabilele experimentului constatativ sunt:

Variabila independentă este statusul socio-profesional (activ sau NEET).

Variabile dependente: 1. Nivelul de dezvoltare emergentă, 2. Schemele cognitive și emoționale dezadaptative, 3. Factorii facilitatori ai optimului comportamental (Personalitatea, Reziliența, Gândirea postformală, Flexibilitatea, Autonomia, Starea de bine psihologic).

Instrumente utilizate: Chestionarul socio-demografic și de identificare NEET, Inventarul dimensiunilor maturității emergente, Bateria istoriei de viață Arizona K-42, Chestionarul schemelor cognitive Young, YSQ-S3, Scala Leahy De Evaluare A Schemelor Emoționale – LESS, IPIP - International Personality Item Pool, Chestionarul de evaluare a Autonomiei Personale (CAP), Chestionarul Acceptării și Implicării (AAQ-II), Chestionarul de gândire postformală (PTQ), Scala de Reziliență – CD-RISC, Scala de bunăstare psihologică – PWS.

Rezultatele cercetării experimentale a dezvoltării optime la adulții emergenți

Ipoteza 1 a prezumat diferențe semnificative între tinerii Activi și tinerii NEET în privința dimensiunilor și indicatorilor maturității emergente, în sensul în care tinerii Activi manifestă niveluri mai înalte ale unora dintre aceste dimensiuni și indicatori.

Dimensiuni și indicatori ai maturității emergente (IDEA și BIVA-k). Adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la dimensiunile: Explorarea identității ($U = 3600.5$, $p < .001$, $r = 0.483$), Explorarea posibilităților ($U = 1888$, $p < .001$, $r = 0.729$), Centrare pe alții ($U = 3122$, $p < .001$, $r = 0.548$), Centrare pe sine ($U = 5769.5$, $p = 0.021$, $r = 0.171$), Sentimentul tranziției ($U = 4106$, $p < .001$, $r = 0.41$), IDME Total ($U = 2609.5$, $p < .001$, $r = 0.625$). Tinerii NEET au scoruri semnificativ mai mari decât adulții emergenți activi la dimensiunea: Negativitate/Instabilitate ($U = 2950.5$, $p = 0.007$, $r = -0.203$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.171 la 0.729, indicând efecte de la mici la mari (*Fig. 1*).

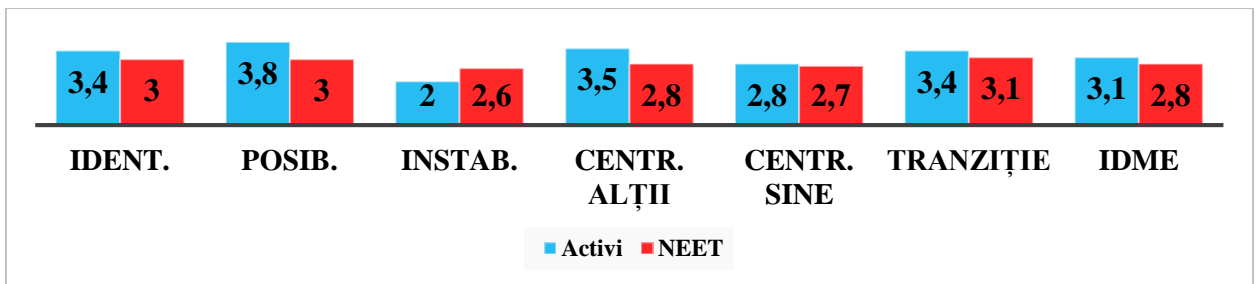

Figura 1. Medii la IDME, tineri Activi și NEET

Adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la următorii indicatori: Perspectivă, planificare și control ($U = 4878.5$, $p < .001$, $r = 0.844$), Contact și suport familial ($U = 5911.5$, $p = 0.045$, $r = 0.133$), Altruism general ($U = 5688$, $p = 0.015$, $r = 0.183$), Factorul K ($U = 4935.5$, $p < .001$, $r = 0.291$). Nu există diferențe semnificative între cele două grupuri pentru indicatorii: Relație Parentală ($U = 5997.5$, $p = 0.066$, $r = 0.138$), Contact și suport prieteni ($U = 6364.5$, $p = 0.254$, $r = 0.086$), Atașament romantic ($U = 6058.5$, $p = 0.084$, $r = 0.130$), Moralitate ($U = 6498$, $p = 0.378$, $r = 0.066$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.066 la 0.844, indicând efecte de la neglijabile la mari (Fig. 2).

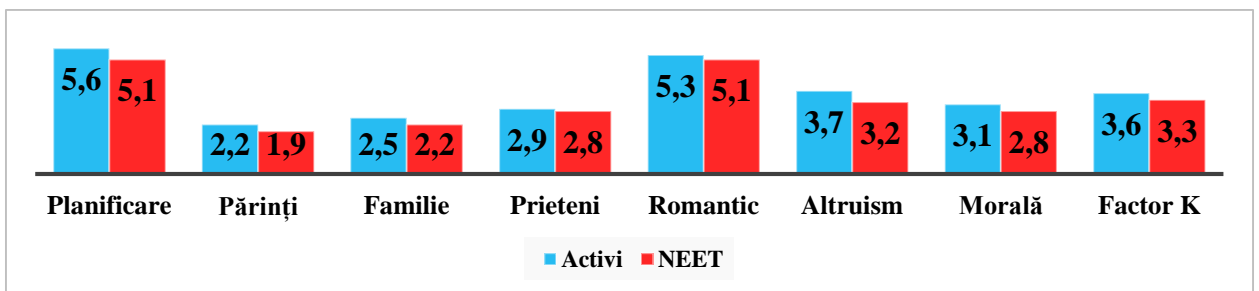

Figura 2. Medii la BIVA, tineri Activi și NEET

Adulții emergenți activi prezintă un profil de dezvoltare semnificativ diferit de cel al tinerilor NEET, atât în ceea ce privește dimensiunile maturității emergente, cât și anumiți indicatori cognitivi. Pe de o parte, adulții emergenți activi manifestă niveluri semnificativ mai ridicate ale majorității dimensiunilor IDME, cum ar fi Explorarea identității, Explorarea posibilităților, Centrare pe alții, Centrare pe sine și Sentimentul tranziției. Singura excepție este dimensiunea Negativitate/Instabilitate, unde tinerii NEET au scoruri mai mari. Pe de altă parte, în ceea ce privește indicatorii cognitivi, adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari la jumătate dintre aceștia, în special la Perspectivă, planificare și control, Contact și suport familial, Altruism general și Factorul K. Aceste rezultate susțin parțial ipoteza generală a studiului, și anume că profilul de dezvoltare al adulților emergenți activi este diferit de cel al tinerilor NEET, primii manifestând niveluri mai ridicate ale dimensiunilor maturității emergente și ale unor factori cognitivi facilitatori ai unui comportament optim. Prezența unor dimensiuni și indicatori pentru care diferențele nu sunt semnificative sugerează și existența unor similarități între cele două grupuri.

În *Ipoteza 2* am presupus diferențe semnificative între tinerii Activi și tinerii NEET în privința schemelor cognitiv-emoționale.

Scheme cognitive Young (YSQ). Rezultatele indică faptul că tinerii NEET au scoruri semnificativ mai mari decât adulții emergenți activi la toate cele cinci domenii (Fig. 3): I. Separare Respingere ($U = 4955$, $p < .001$, $r = -0.34$), II. Autonomie și performanță ($U = 5544.5$, $p = 0.007$, $r = -0.27$), III. Deficiențe ale limitelor ($U = 5231$, $p < .001$, $r = -0.39$), IV. Dependență ($U = 5409.5$, $p = 0.003$, $r = -0.32$), V. Hipervigilență și inhibiție ($U = 5232.5$, $p < .001$, $r = -0.42$). Mărimea efectului (r) variază de la -0.27 la -0.42 , indicând efecte medii spre mari.

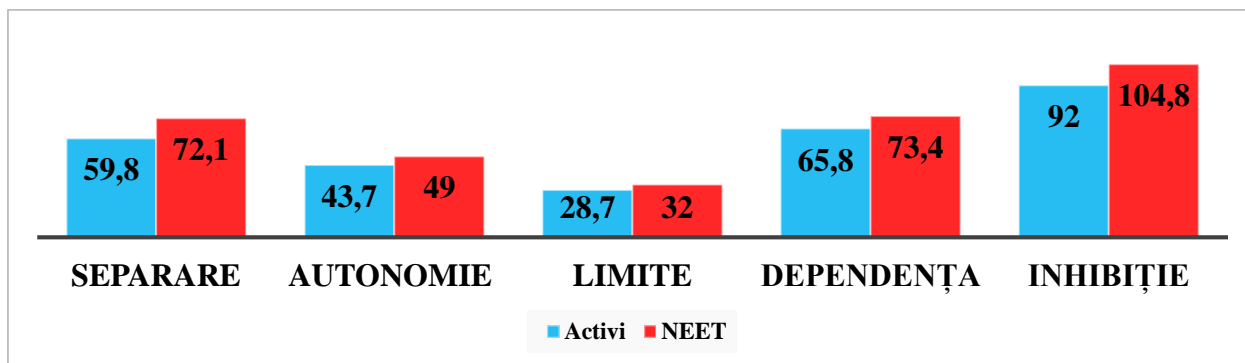

Figura 3. Medii la Domeniile Schemelor Young (YSQ)

Scheme emoționale Leahy (LESS). Rezultatele arată că tinerii NEET au scoruri semnificativ mai mari decât adulții emergenți activi la 12 din cele 14 scale LESS și la scorul total: Invalidare ($U = 4022$, $p < 0.001$, $r = 0.271$), Vina ($U = 5246$, $p = 0.011$, $r = 0.196$), Percepție ($U = 4439$, $p = 0.007$, $r = 0.205$), Devalorizare ($U = 4389$, $p < 0.001$, $r = 0.255$), Amorțeală emoțională ($U = 4467.5$, $p = 0.013$, $r = 0.191$), Supra-raționalizare ($U = 4215$, $p = 0.002$, $r = 0.236$), Durata ($U = 3877$, $p < 0.001$, $r = 0.298$), Consens scăzut ($U = 4085.5$, $p < 0.001$, $r = 0.260$), Neacceptare ($U = 4177$, $p = 0.002$, $r = 0.243$), Ruminare ($U = 4194$, $p = 0.002$, $r = 0.24$), Expresie slabă ($U = 4474$, $p = 0.013$, $r = 0.189$), Blamarea altora ($U = 4486$, $p = 0.014$, $r = 0.187$), LESS Total ($U = 3068$, $p < 0.001$, $r = 0.444$). Nu există diferențe semnificative între cele două grupuri pentru scalele: Neînțelegere ($U = 5004$, $p = 0.222$, $r = 0.093$), Pierdere control ($U = 4754$, $p = 0.070$, $r = 0.139$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.187 la 0.444 , indicând efecte mici spre medii (Fig. 4)

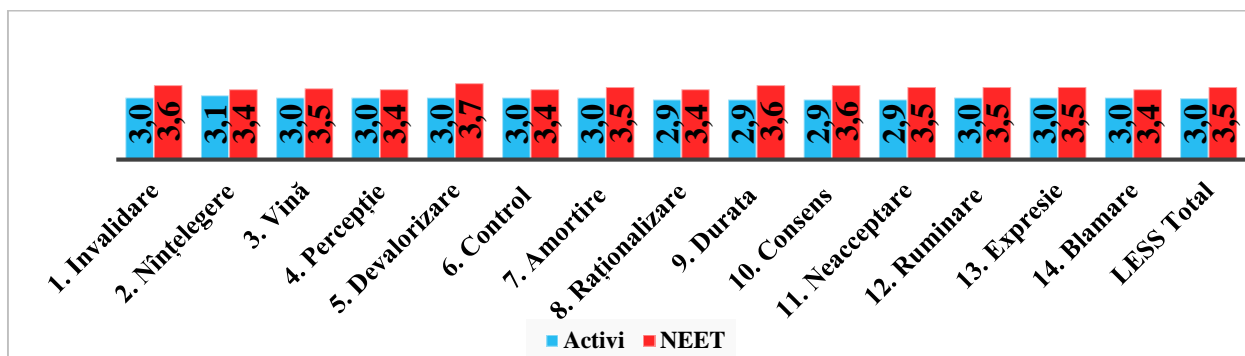

Figura 4. Medii la Scheme emoționale Leahy (LESS)

Tinerii NEET prezintă un profil cognitiv-emoțional semnificativ diferit de cel al adulților emergenți activi, manifestând niveluri mai ridicate ale schemelor dezadaptative și ale deficitelor de conștientizare și exprimare emoțională. Rezultatele susțin ipoteza că profilul de dezvoltare al adulților emergenți activi este diferit de cel al tinerilor NEET, ultimii manifestând niveluri mai înalte atât ale schemelor dezadaptative, cât și ale deficitelor emoționale. Prezența unor scheme cognitiv-emoționale dezadaptative și a unor dificultăți emoționale mai pronunțate la tinerii NEET poate indica o vulnerabilitate crescută la probleme de adaptare psihologică și socială în această perioadă critică de tranziție către maturitate.

Ipoteza 3 a prezumat diferențe semnificative între tinerii NEET și tinerii Activi în privința dimensiunilor facilitatoare pentru optimizarea comportamentală (Autonomie personală, Factori de personalitate, Reziliență, Gândire critică, Flexibilitate cognitivă și experiențială, Stare de bine psihologic).

Autonomia personală. Rezultatele obținute de tinerii Activi și NEET sunt centralizate în Fig. 5. Rezultatele arată că adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la următoarele dimensiuni ale autonomiei: Autonomie comportamentală ($U = 5684.5$, $p = 0.015$, $r = 0.183$), Autonomie cognitivă ($U = 5427.5$, $p = 0.003$, $r = 0.22$), Autonomie emoțională ($U = 6057.5$, $p = 0.045$, $r = 0.13$), Autonomie personală (scor total) ($U = 5453.5$, $p = 0.004$, $r = 0.216$). Nu există diferențe semnificative între cele două grupuri pentru dimensiunea Autonomie valorică ($U = 5960.5$, $p = 0.056$, $r = 0.144$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.13 la 0.22, indicând efecte mici spre medii.

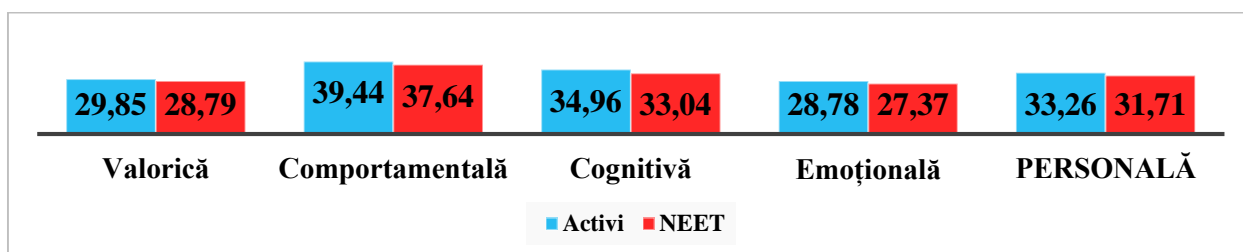

Figura 5. Medii la Autonomie personală și dimensiuni (CAP)

Personalitatea. Rezultatele la IPIP pentru evaluarea trăsăturilor de personalitate conform modelului *Big Five* sunt prezentate în Fig. 6. Adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la toate cele cinci dimensiuni ale personalității: Extraversie ($U = 4888.5$, $p < .001$, $r = 0.298$), Stabilitate emoțională ($U = 4881.5$, $p < .001$, $r = 0.299$), Agreabilitate ($U = 5699$, $p = 0.016$, $r = 0.181$), Conștiințiozitate ($U = 4677.5$, $p < .001$, $r = 0.328$), Deschidere ($U = 5637.5$, $p = 0.012$, $r = 0.19$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.181 la 0.328, indicând efecte mici spre medii.

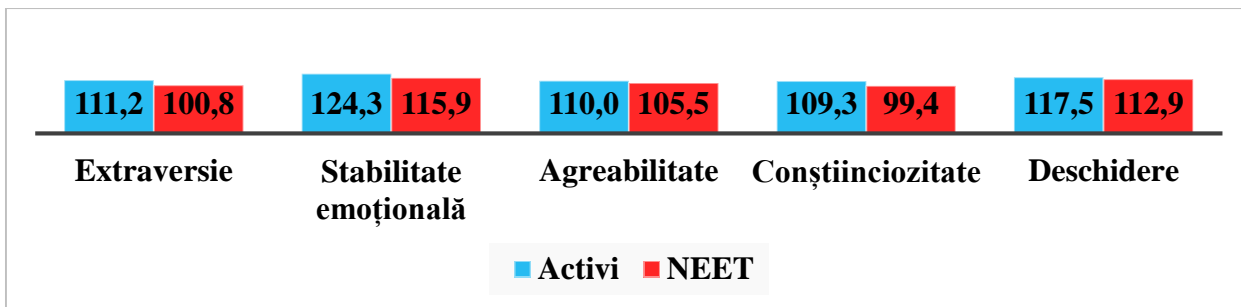

Figura 6. Medii la Personalitate (IPIP)

Rezultatele susțin ipoteza că adulții emergenți activi au un profil de personalitate mai adaptat și mai funcțional comparativ cu tinerii NEET. Scorurile mai mari la dimensiunile Big Five sugerează că tinerii activi sunt mai sociabili, echilibrați emoțional, cooperanți, responsabili și deschiși la noi experiențe, trăsături ce pot facilita o tranziție mai ușoară către maturitate. Pe de altă parte, scorurile mai scăzute ale tinerilor NEET la aceste dimensiuni indică vulnerabilitate crescută și dificultăți de adaptare psihosocială, uneori și probleme de sănătate mintală.

Gândirea postformală și Flexibilitate psihologică au fost evaluate cu PTQ și AAQ II. Adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la următoarele dimensiuni ale gândirii postformale: Factorul general ($U = 5250$, $p = 0.001$, $r = 0.246$), Elemente multiple ($U = 5871.5$, $p = 0.036$, $r = 0.156$), Alegeri subiective ($U = 5639.5$, $p = 0.011$, $r = 0.19$). Complexități de bază ($U = 5236$, $p = 0.001$, $r = 0.248$). Tinerii NEET au scoruri semnificativ mai mari decât adulții emergenți activi la Inflexibilitate ($U = 5476.5$, $p = 0.005$, $r = -0.213$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.156 la 0.248 pentru dimensiunile gândirii postformale, indicând efecte mici spre medii. Pentru dimensiunea Inflexibilitate, mărimea efectului este -0.213, indicând un efect mic spre mediu (Fig. 7).

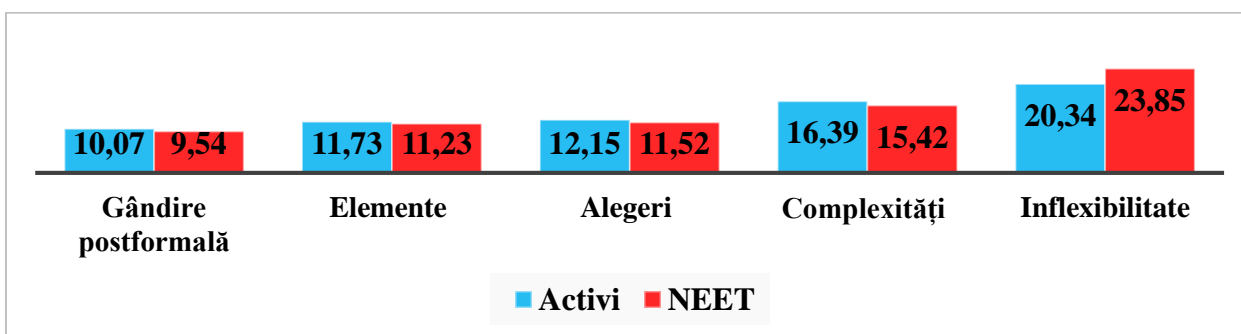

Figura 7. Medii la Gândire postformală (PTQ)

Aceste rezultate susțin ipoteza că adulții emergenți activi au un stil de gândire postformală mai dezvoltat și mai adaptat comparativ cu tinerii NEET, ceea ce le poate facilita o mai bună adaptare și funcționare în această perioadă de tranziție către maturitate. Gândirea postformală, caracterizată prin flexibilitate, considerarea perspectivelor multiple și toleranța la ambiguitate, este o achiziție importantă în dezvoltarea cognitivă a adulților emergenți. Scorurile mai scăzute ale tinerilor NEET la majoritatea dimensiunilor gândirii postformale și nivelul mai ridicat de

inflexibilitate pot indica dificultăți în adaptarea la cerințele cognitive complexe și la situațiile ambigue sau incerte, specifice acestei etape de dezvoltare.

Reziliența a fost evaluată cu Scala de Reziliență – CD-RISC. Tinerii activi au raportat rezultate semnificativ mai mici pentru Reziliența globală și pentru factorii acesteia: Adaptare ($U = 2980, p < .001, r = 0.574$), Angajament ($U = 2958.5, p < .001, r = 0.572$), Control ($U = 3027, p < .001, r = 0.575$), Relaționare ($U = 3131.5, p < .001, r = 0.565$), Optimism ($U = 3151.5, p < .001, r = 0.55$), Reziliență (scor total) ($U = 2964, p < .001, r = 0.547$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.547 la 0.575, indicând efecte mari.

Rezultate susțin ipoteza că tinerii activi au o capacitate mai mare de a face față adversităților și de a se adapta în mod pozitiv la schimbări și provocări, comparativ cu tinerii NEET. Nivelurile mai ridicate de reziliență ale adulților emergenți activi pot fi un factor protectiv important în această perioadă de tranziție către maturitate, facilitând o mai bună adaptare și funcționare psihosocială. Pe de altă parte, scorurile mai scăzute ale tinerilor NEET la dimensiunile rezilienței și la scorul total sugerează o vulnerabilitate crescută la dificultăți de adaptare și la probleme de sănătate mintală în fața stresului și a adversităților.

Starea de bine psihologic a fost investigată cu PWS. Adulții emergenți activi au scoruri semnificativ mai mari decât tinerii NEET la toate dimensiunile stării de bine psihologic și la factorul total: Mediu pozitiv ($U = 4839, p < 0.001, r = 0.305$), Relații pozitive ($U = 5436.5, p = 0.003, r = 0.219$), Creștere personală ($U = 4716.5, p < 0.001, r = 0.322$), Autoacceptare ($U = 5050, p < 0.001, r = 0.274$), Scop în viață ($U = 4849.5, p < 0.001, r = 0.303$), Stare de bine (scor total) ($U = 4200, p < 0.001, r = 0.397$). Mărimea efectului (r) variază de la 0.219 la 0.397, indicând efecte mici spre medii pentru dimensiunile specifice și un efect mediu spre mare pentru scorul total de stare de bine (Fig. 8).

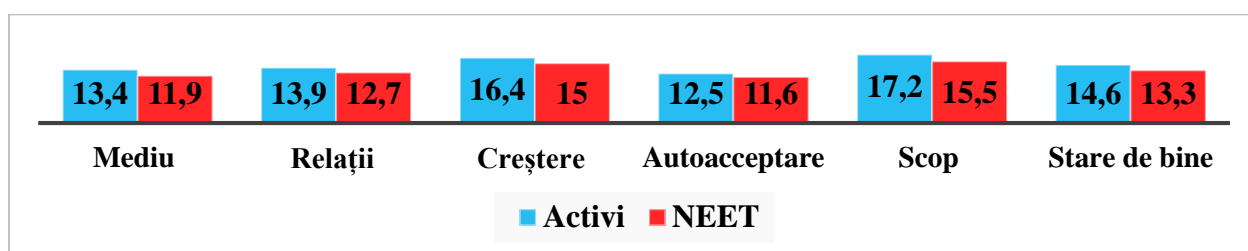

Figura 8. Medii la Starea de bine psihologic (PWS)

Rezultatele susțin ipoteza că adulții emergenți activi au o stare de bine psihologic mai bună decât tinerii NEET. Nivelurile mai ridicate de stare de bine ale adulților emergenți activi pot fi un indicator al unei adaptări psihologice pozitive și al unei funcționări optime în această perioadă de tranziție către maturitate. Scorurile mai scăzute ale tinerilor NEET sugerează o vulnerabilitate crescută la probleme de sănătate mintală și dificultăți de adaptare în această etapă de dezvoltare.

Ipoteza 4 a presupus legături corelaționale între schemele cognitiv-emoționale și dimensiunile maturității emergente. S-au analizat corelațiile între domeniile schemelor cognitive Young (YSQ I-V), schemele emoționale Leahy (LESS), indicatorii maturității emergente (IDME) și indicatorii strategiei de viață (BIVA-k). Rezultatele au arătat: 1. Corelații pozitive semnificative între domeniile schemelor cognitive Young și schemele emoționale (LESS) ($\rho = -0,303 \dots -0,538$, $p < 0,01$); 2. Corelații negative semnificative între domeniile schemelor cognitive Young și indicatorii maturității emergente (IDME) ($\rho = -0,456 \dots -0,532$, $p < 0,01$); Corelație negativă semnificativă între indicatorii strategiei de viață rapid-lent și schemele emoționale (LESS) ($\rho = -0,323$, $p < 0,01$); 3. Corelație pozitivă semnificativă între indicatorii strategiei de viață rapid-lent și indicatorii maturității emergente (IDME) ($\rho = 0,696$, $p < 0,01$).

Analiza de regresie liniară a indicat că schemele cognitive și emoționale dezadaptative explică 45% din varianța IDME și 40% din varianța BIVA. Schemele emoționale dezadaptative au avut un efect negativ semnificativ asupra IDME ($\beta = -0,5$, $p < 0,001$) și BIVA ($\beta = -0,5$, $p < 0,001$), așa cum reiese din *Tabelul 1*.

Tabelul 1. Corelații între schemele Young, schemele LESS, IDME și BIVA

	II	III	IV	V	LESS	IDME	BIVA
I. SEPARARE	.641	.667	.790	.665	.538	-.435	-.482
II. AUTONOMIE	-	.617	.756	.610	.444	-.499	-.578
III. LIMITE		-	.701	.683	.303	-.356	-.413
IV. DEPENDENȚA			-	.629	.342	-.532	-.329
V. INHIBIȚIE				-	.432	-.467	-.455
LESS					-	-.488	-.323
IDME						-	.696

S-au evidențiat legături semnificative între schemele cognitiv-emoționale și dimensiunile maturității emergente. Schemele cognitive și emoționale dezadaptative au un impact negativ asupra dezvoltării emergente și comportamentului adaptativ, explicând o proporție semnificativă din variația acestora. Prezența schemelor emoționale dezadaptative poate influența negativ funcționarea psihologică prin distorsionarea procesării informațiilor, deficiențe ale reglării emoționale, relații interpersonale deficitare, strategii de coping nepotrivite, afectarea stimei de sine și rigiditate cognitivă și comportamentală.

Ipoteza 5 a presupus existența unor legături corelaționale între nivelurile de manifestare ale schemelor cognitiv-emoționale și dimensiunile facilitatoare ale optimizării comportamentale la adulții emergenți. Rezultatele obținute indică următoarele:

1. Există corelații negative semnificative între trăsăturile de personalitate Conștiinciozitate ($\rho = -0,271$ până la $-0,266$, $p < 0,01$), Extraversiune ($\rho = -0,218$, $p < 0,01$) și Deschidere ($\rho = -0,238$ până la $-0,150$, $p < 0,01$ sau $p < 0,05$) și diferitele domenii ale schemelor cognitiv-emoționale.

Acest lucru sugerează că aceste trăsături pot acționa ca factori protectori împotriva dezvoltării și menținerii schemelor dezadaptative.

2. Se observă corelații negative semnificative între domeniile schemelor Young, schemele Leahy și dimensiunile facilitatoare ale optimizării comportamentale, cum ar fi Reziliența ($\rho = -0,419$ până la $-0,483$, $p < 0,01$), Inflexibilitatea ($\rho = 0,436$ până la $0,581$, $p < 0,01$), Gândirea Postformală ($\rho = -0,223$ până la $-0,320$, $p < 0,01$), Autonomia ($\rho = -0,304$ până la $-0,652$, $p < 0,01$) și Starea de bine psihologic ($\rho = -0,334$ până la $-0,552$, $p < 0,01$). Astfel, niveluri mai ridicate ale schemelor dezadaptative sunt asociate cu o funcționare psihologică și comportamentală mai puțin optimă.

3. Domeniul Autonomie și Performanță are cele mai puternice corelații negative cu autonomia ($\rho = -0,652$, $p < 0,01$) și starea de bine ($\rho = -0,485$, $p < 0,01$), iar Domeniul Deficiența Limitelor are cea mai puternică corelație pozitivă cu Inflexibilitatea ($\rho = 0,581$, $p < 0,01$).

4. Schemele emoționale (LESS) au corelații semnificative cu toate dimensiunile facilitatoare, indicând impactul larg al procesării emoționale dezadaptative asupra funcționării psihologice și comportamentale ($\rho = -0,340$ până la $-0,512$, $p < 0,01$).

Tabelul 2. Corelații între schemele cognitiv-emoționale și trăsăturile de personalitate

	I. SEP.	II. AUT.	III. LIM.	IV. DEP.	V. INH.	LESS
Reziliență	-.445	-.483	-.419	-.435	-.448	-.459
Inflexibilitate	.511	.516	.581	.43	.489	.512
Gând. Post.	-.251	-.223	-.284	-.269	-.320	-.340
Autonomie	-.363	-.652	-.304	-.555	-.443	-.441
WB	-.552	-.485	-.334	-.367	-.415	-.435
Extraversie	-.218	-.094	-.078	-.059	-.121	-.361
Stab. Emoț.	-.086	-.068	-.127	-.099	-.097	-.368
Agreabil.	-.082	.021	-.013	-.034	-.027	-.036
Conșt.	-.271	-.239	-.228	-.237	-.266	-.311
Deschidere	-.238	-0.11	-.130	-.166	-.150	-.188

În concluzie, rezultatele susțin ipoteza existenței unor legături corelaționale între schemele cognitiv-emoționale și dimensiunile facilitatoare ale optimizării comportamentale. Niveluri mai scăzute ale schemelor dezadaptative par să faciliteze reziliența, flexibilitatea, autonomia și starea de bine. Aceste constatări pot fi utile în dezvoltarea unor strategii terapeutice pentru reducerea manifestării schemelor dezadaptative și promovarea optimizării comportamentale și dezvoltării personale la adulții emergenți (*Tabelul 2*).

Ipoteza 6 presupune legături corelaționale între dimensiunile maturității emergente și dimensiunile facilitatoare ale optimizării comportamentale. Rezultatele din *Tabelul 3* susțin ipoteza, indicând o interconectare semnificativă între variabile.

Corelațiile pozitive semnificative între Maturitatea emergentă și Reziliență ($\rho = 0,664$), Gândirea postformală ($\rho = 0,516$), Autonomia ($\rho = 0,687$) și Starea de bine psihologic ($\rho = 0,519$),

precum și corelația negativă cu Inflexibilitatea ($\rho=-0,415$), sugerează că dezvoltarea maturității emergente este strâns legată de factorii care promovează un comportament optim.

Analiza indicatorilor strategiei istoriei de viață (BIVA) evidențiază importanța experiențelor din copilărie și adolescență în dezvoltarea psihologică și comportamentală. Recunoașterea originii timpurii a majorității problemelor mentale, emoționale și comportamentale subliniază necesitatea intervenției timpurii și a factorilor de protecție.

Analizele de regresie multiplă arată că Autonomia personală ($\beta=0,327$), Reziliența ($\beta=0,286$), Gândirea postformală ($\beta=0,158$) și Starea de bine psihologic ($\beta=0,173$) sunt predictorii pozitivi ai Maturității emergente (IDME), în timp ce Inflexibilitatea ($\beta=-0,132$) are un impact negativ. Pentru BIVA, Starea de bine psihologic ($\beta=0,341$), Autonomia personală ($\beta=0,226$), Gândirea postformală ($\beta=0,211$) și Reziliența ($\beta=0,164$) sunt predictorii pozitivi, iar Inflexibilitatea ($\beta=-0,235$) are un impact negativ.

Tabelul 3. Corelații între indicatorii maturității emergente și facilitatorii optimului comportamental

Factori facilitatori	IDME	BIVA
Reziliența	.664**	.476**
Inflexibilitate	-.415**	-.539**
Gândire postformală	.516**	.524**
Autonomie personală	.687**	.582**
Stare de bine psihologic	.519**	.654**

Rezultatele susțin ideea că dimensiunile maturității emergente și factorii facilitatori ai optimizării comportamentale sunt interconectați și se influențează reciproc. Dezvoltarea maturității emergente este asociată cu o reziliență crescută, flexibilitate în gândire și comportament, dezvoltare cognitivă, autonomie și bunăstare generală.

Experiențele din copilărie și adolescență, precum mediul familial și influențele grupului de egali, au un impact de lungă durată asupra dezvoltării psihologice și comportamentale. Identificarea și cultivarea factorilor de protecție, inclusiv a celor asociați cu maturitatea emergentă, sunt esențiale pentru prevenirea problemelor și promovarea unui comportament optim.

Dezvoltarea autonomiei personale, rezilienței, gândirii postformale și stării de bine psihologic poate contribui la niveluri mai ridicate ale maturității emergente și ale indicatorilor comportamentali asociați. Pe de altă parte, inflexibilitatea pare să aibă un impact negativ asupra acestor constructe.

Înțelegerea acestor relații poate informa dezvoltarea intervențiilor și strategiilor care vizează promovarea maturității emergente și cultivarea factorilor care contribuie la un

comportament optim în rândul adulților emergenți. Cultivarea acestor variabile este importantă pentru a promova dezvoltarea maturității și a comportamentelor adaptive.

Capitolul 3, intitulat *Optimizarea comportamentului la vârsta adultă emergentă*, prezintă principii, strategii și tehnici pentru evitarea/ameliorarea condiției de NEET. Scopul experimentului formativ a fost dezvoltarea dimensiunilor maturității emergente, ameliorarea schemelor mentale disfuncționale și creșterea factorilor care facilitează optimizarea comportamentală, materializat în depășirea condiției de NEET. Obiectivele generale au fost: 1. Elaborarea și implementarea unui program de intervenție psihologică holistică pentru adulții emergenți cu status de NEET, 2. Evaluarea eficienței programului de intervenție la care au participat tinerii NEET, 2. Formularea concluziilor și elaborarea recomandărilor către specialiștii care pot implementa acest program.

Obiectivele specifice ale cercetării formative au vizat: creșterea nivelului de dezvoltare la vârstă emergentă, ameliorarea schemelor cognitive și emoționale dezadaptative, creșterea factorilor facilitatori ai optimului comportamental cum sunt trăsăturile de personalitate, reziliența, gândirea postformală, flexibilitatea, autonomia și starea de bine, ameliorarea condiției de NEET.

Variabila independentă este programul de intervenție holistică la care tinerii au participat. Am presupus că programul de intervenție poate modifica anumiți factori implicați în atingerea unui optim comportamental concretizat în depășirea condiției de NEET. *Variabilele dependente au fost:* dimensiunile și indicatorii maturității emergente, schemele cognitive-emoționale disfuncționale și factorii facilitatori ai optimului comportamental (trăsături de personalitate, reziliență, gândire postformală, flexibilitate, autonomie și stare de bine).

Ipoteza experimentului formativ o reprezintă asumția că prin intervenții psihologice special organizate este posibilă optimizarea comportamentală a tinerilor NEET prin integrarea acestora în activități lucrative și/sau educative.

Cercetarea formativă a fost realizată cu participarea a 24 de tineri (12 de gen feminin și 12 de gen masculin) împărțiți în două loturi omogene, Grupul experimental (GE) și Grupul de control (GC). GE a participat la programul de intervenție psihologică care a durat 13 luni. Criteriile de participare la grupul de intervenție au fost: vârsta între 23 și 26 ani, fără ocupație de cel puțin 12 luni, locuiește cu părinții (sau alte persoane) și este întreținut de aceștia fără a avea responsabilități, necăsătorit sau în relație consensuală, fără copii, foști studenți care au abandonat studiile sau au prelungit nejustificat studiile pentru mai mult de doi ani, nu provin din familii destructurate sau medii defavorizate. Am stabilit aceste criterii pentru a controla factorii socio-economici de influență.

Programul de intervenție s-a bazat pe abordări cognitive-comportamentale, care au o bază solidă de eficacitate demonstrată prin cercetare științifică. Terapiile cognitive și comportamentale (TCC) se concentrează pe influența gândurilor, credințelor și interpretărilor individuale asupra

stării și comportamentului unei persoane. Scopul acestor terapii este identificarea și ameliorarea gândurilor, schemelor cognitive și comportamentelor disfuncționale.

Modelele și abordările utilizate în programul de intervenție au fost: 1. Modelul cognitiv-comportamental; 2. Modelul rațional-emoțiv și comportamental (REBT); 3. Modelul schemelor dezadaptative timpurii. 4. Modelul schemei emoționale; 5. Modelul Terapiei centrate pe soluții (SPFT). 6. Modelul de flexibilitate psihologică conform ACT (Acceptance and Commitment Therapy); 7. Terapia comportamentală dialectică (DBT). 8. Consilierea filosofică în 5 pași (PEACE).

Programul de intervenție a fost proiectat în 12 module lunare, desfășurate cu scopul de a aborda în mod comprehensiv aspectele legate de optimizarea comportamentală și de depășirea condiției de NEET. Durata programului a fost de 13 luni, începând din septembrie 2018 și încheindu-se în septembrie 2019, cu o pauză planificată în luna iulie 2019. Scopul final al programului nostru a fost să sprijinim participanții în depășirea condiției de NEET și să îi ajutăm să își optimizeze comportamentul și abilitățile necesare pentru a-și găsi un loc de muncă sau pentru a urma o formă de învățământ sau pregătire profesională.

Dimensiunile IDME. Se observă o creștere semnificativă a scorurilor la toate variabilele în momentul retestului, comparativ cu testul inițial. Cea mai mare diferență se înregistrează pentru variabila „Centrare pe sine” (de la 7,9 la 13,92), urmată de „Instabilitate/Negativitate” (de la 15,72 la 21,92) și „Explorarea identității” (de la 21,83 la 24,88). Scorul total al Inventarului Dimensiunilor Maturității Emergente (IDME) a crescut, de asemenea, semnificativ de la 13,6 la 17,6 (Fig. 9). Toate diferențele sunt semnificative statistic ($p < 0,05$).

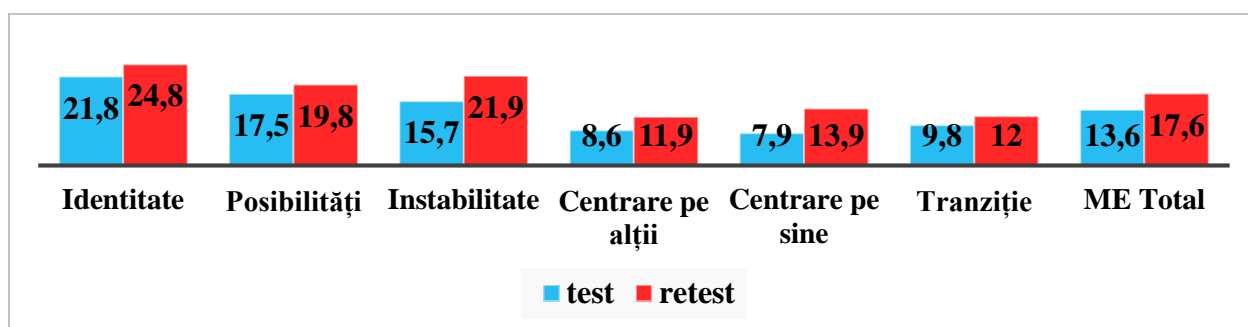

Figura 9. Dimensiuni IDME, GE (test-retest)

Am obținut o creștere semnificativă a scorurilor la toți indicatorii în momentul retestului, comparativ cu testul inițial (Fig. 10). Cele mai mari diferențe se înregistrează pentru indicatorii „Perspectivă, planificare și control” (de la 21,83 la 30,75), „Altruismul general” (de la 20 la 28) și „Moralitate” (de la 16,5 la 25,5). Scorul general K, care reflectă orientarea generală a strategiei de istorie de viață, a crescut, de asemenea, semnificativ de la 20,7 la 27,5. Toate diferențele sunt semnificative statistic ($p < 0,05$).

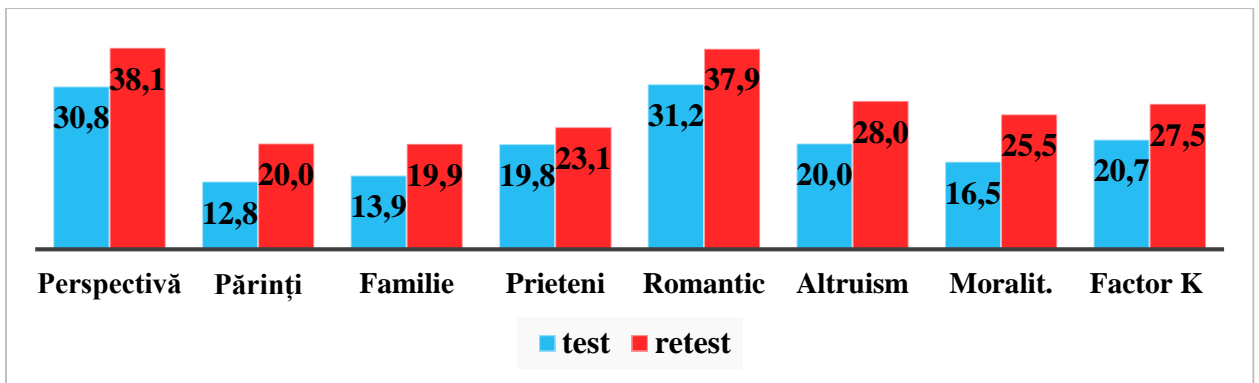

Figura 10. Indicatori BIVA-k, GE (test-retest)

Domeniile Schemelor Young. Se observă o scădere semnificativă a scorurilor la toate domeniile în momentul retestului, comparativ cu testul inițial (Fig. 11). Cele mai mari diferențe se înregistrează pentru domeniul „V. Hipervigilență și inhibiție” (de la 90,67 la 56,42), urmat de „IV. Dependența de alții” (de la 68 la 43,75) și „I. Separare și respingere” (de la 56,33 la 38,92). Toate diferențele sunt semnificative statistic ($p < 0,05$).

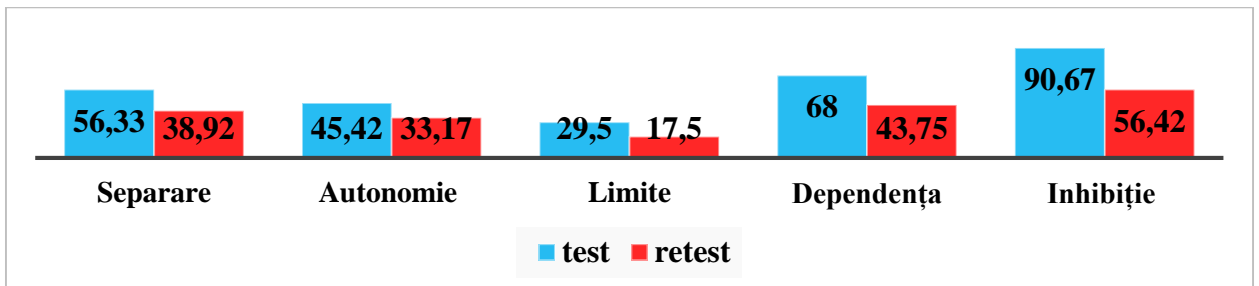

Figura 11. Domenii scheme Young (YSQ), GE (test-retest)

Scăderea semnificativă a scorurilor la retestare sugerează o reducere în timp a intensității schemelor cognitive maladaptative ale participanții la studiu. Scăderea substanțială a scorurilor la domeniul „V. Hipervigilență și inhibiție” indică faptul că participanții au dezvoltat o mai bună capacitate de reglare emoțională, o reducere a vigilenței excesive și o mai mare deschidere către exprimarea emoțiilor și nevoilor. Scăderea semnificativă a scorurilor la domeniul „IV. Dependența de alții” sugerează o dezvoltare a autonomiei și a capacității de a funcționa independent, fără a depinde excesiv de validarea și sprijinul celorlalți. Reducerea scorurilor la domeniul „I. Separare și respingere” poate indica o îmbunătățire a capacității de a forma și menține relații interpersonale sănătoase, precum și o scădere a sensibilității la respingere și abandonare. Scăderile semnificative la domeniile „II. Autonomie și performanță” și „III. Deficiența limitelor” sugerează, de asemenea, o dezvoltare a sentimentului de competență personală, a capacității de a-și stabili și atinge obiective realiste și a abilității de a-și gestiona impulsurile și comportamentele. În ansamblu, rezultatele susțin ideea că schemele cognitive maladaptative sunt structuri dinamice, care pot fi modificate și ameliorate în timp prin intervenții psihologice și experiențe corective.

Schemele emoționale Lehy (LESS). Constatăm o scădere semnificativă a scorurilor la toate variabilele în momentul retestului, comparativ cu testul inițial (Fig. 12). Cele mai mari diferențe se înregistrează pentru variabilele „Acceptare” (de la 31,67 la 25,67), „Ruminare” (de la 20,50 la 14,92) și „Înțelegere” (de la 19,33 la 15,67).

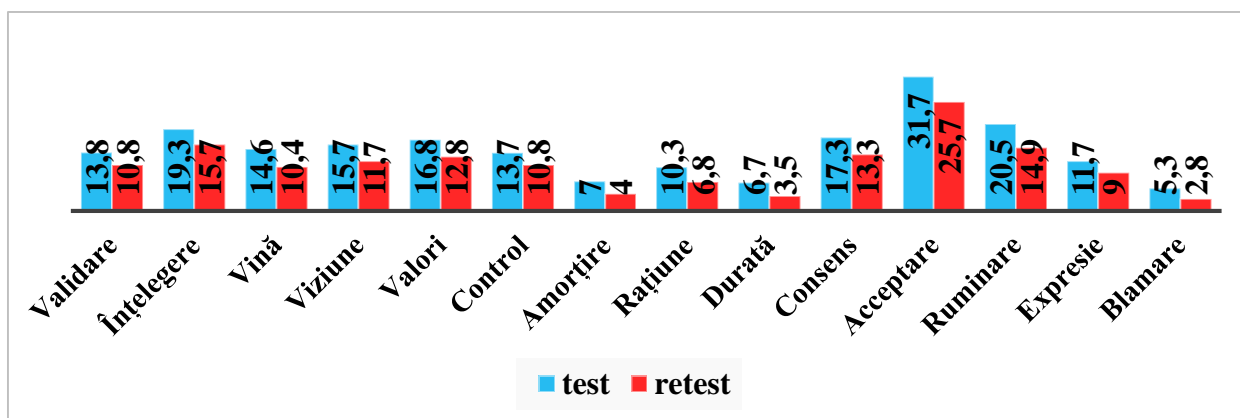

Figura 12. Scheme Leahy (LESS II), GE (test-retest)

Scăderea semnificativă a scorurilor la retestare sugerează o modificare pozitivă în timp a proceselor psihologice evaluate la participanții la studiu. Reducerea substanțială a scorurilor la variabila „Acceptare” poate indica o creștere a capacității participanților de a accepta și tolera experiențele și emoțiile negative, fără a încerca să le controleze sau să le evite în mod excesiv. Scăderea semnificativă a scorurilor la variabila „Ruminare” sugerează o reducere a tendințelor de a se frământa excesiv cu gânduri și emoții negative, ceea ce poate contribui la o mai bună sănătate mintală și la o funcționare psihologică îmbunătățită. Reducerea scorurilor la variabila „Înțelegere” poate indica o scădere a nevoii participanților de a căuta în mod constant explicații și înțelesuri pentru experiențele lor, ceea ce poate reflecta o mai mare acceptare și toleranță a ambiguității și incertitudinii. Scăderile semnificative la celelalte variabile, cum ar fi „Validare”, „Vină”, „Viziune simplistă”, „Valori”, „Control”, „Amorțire”, „Rațiune”, „Durată”, „Consens”, „Expresie emoțională” și „Blamare”, sugerează, de asemenea, modificări pozitive în procesele cognitive, emoționale și comportamentale asociate cu aceste variabile.

Personalitate. Se observă o creștere semnificativă a scorurilor la toți factorii (Fig. 13). Cea mai mare diferență se înregistrează pentru factorul „Deschidere” (de la 112,67 la 132,50), urmat de „Conștiinciozitate” (de la 88,92 la 113,67) și „Extraversie” (de la 103,5 la 124,08). Toate diferențele sunt semnificative statistic ($p < 0,05$).

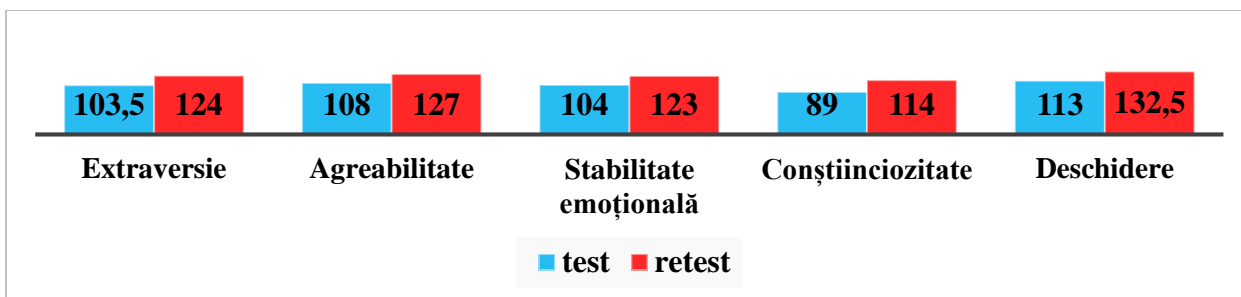

Figura 13. Personalitate (IPIP), GE (test-retest)

Reziliență. Am înregistrat o creștere semnificativă a scorurilor la toate componentele rezilienței și la scorul total la retestare (Fig. 14). Cele mai mari diferențe ($p < 0,05$) se înregistrează pentru componentele „Adaptare” (de la 20,7 la 25,7), „Angajament” (de la 18 la 24) și „Control” (de la 13 la 17).

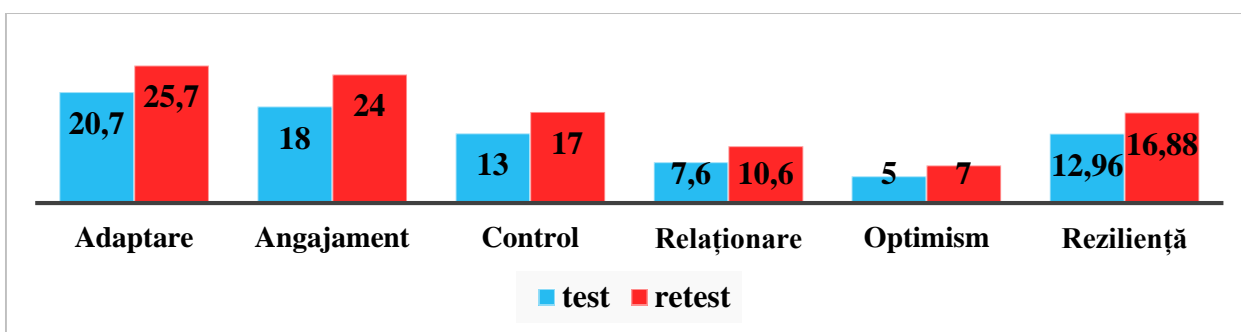

Figura 14. Reziliență (CD-RISC), GE (test-retest)

Gândire postformală și Inflexibilitate cognitivă. Se observă o creștere semnificativă a scorurilor la gândirea postformală și la toate componentele sale în momentul retestului, comparativ cu testul inițial (Fig. 15). Cea mai mare diferență se înregistrează pentru scorul total de gândire postformală (de la 39,33 la 53,83), urmat de componenta „Alegeri subiective” (de la 11,92 la 17,58) și „Elemente multiple” (de la 11,17 la 16). În schimb, se observă o scădere semnificativă a scorului la inflexibilitate (de la 24,75 la 16,58).

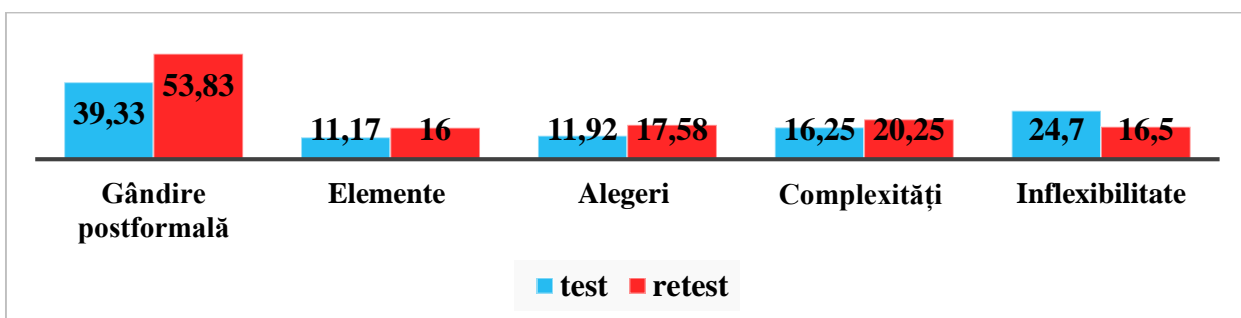

Figura 15. Gândire posformală (PTQ) și

Autonomie personală. Se observă o creștere semnificativă a scorurilor la toate dimensiunile autonomiei și la scorul total de autonomie personală în momentul retestului, comparativ cu testul inițial ($p < 0,05$). Cea mai mare diferență se înregistrează pentru dimensiunea

„Autonomie comportamentală” (de la 38,33 la 48,33), urmată de „Autonomie cognitivă” (de la 32,83 la 42,83) și „Autonomie valorică” (de la 29,25 la 38,92) (Fig. 16).

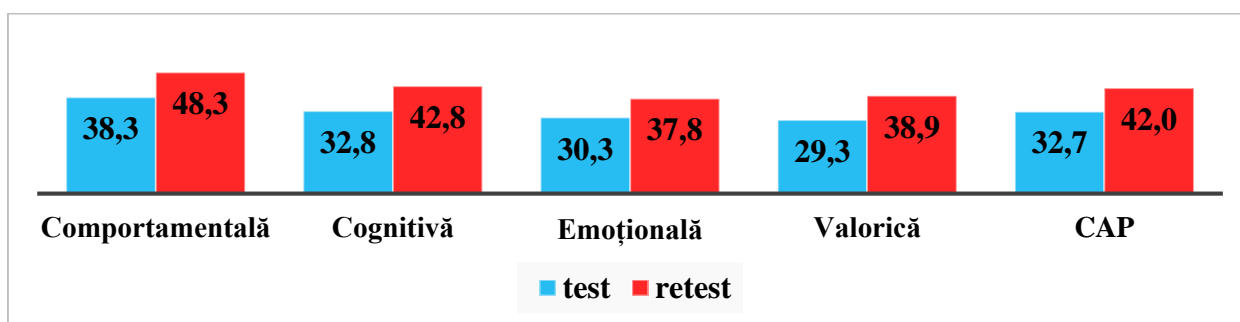

Figura 16. Autonomie (CAP), GE (test-retest)

Stare de bine psihologică. Se observă o creștere semnificativă a scorurilor la toate dimensiunile stării de bine și la scorul total ($p < 0,05$). Cele mai mari diferențe se înregistrează pentru dimensiunile „Autoacceptare” (de la 10,7 la 17,7), „Creștere personală” (de la 11,58 la 17,33) și „Mediu pozitiv” (de la 12 la 17).

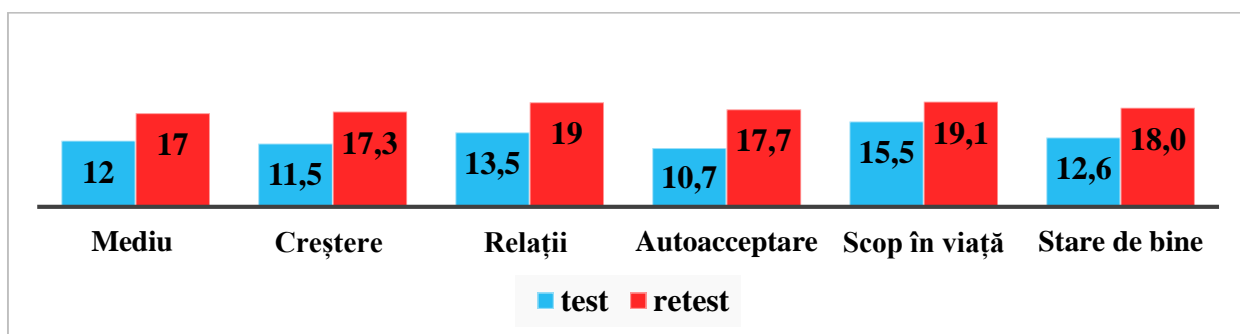

Figura 17. Stare de bine (PWS), GE (test-retest)

În urma intervenției psihologice, așa cum se observă din datele prezentate în Fig. 17, s-au obținut creșteri ale dimensiunilor și indicatorilor maturității emergente, ale factorilor facilitatori ale optimului comportamental și ameliorări ale majorității schemelor cognitive dezadaptative timpurii și ale schemelor emoționale. De asemenea, până la finalul intervenției, toți cei 12 participanți au depășit condiția de NEET, prin reluarea/continuarea studiilor, prin înrolarea în stagii de practică sau angajare sau activități mixte, studii și muncă.

În concluzie, în urma intervenției psihologice constatăm o evoluție pozitivă și semnificativă a mai multor caracteristici psihologice și dimensiuni ale funcționării individuale. Participanții la intervenția psihologică au demonstrat îmbunătățiri substanțiale în ceea ce privește reziliența, gândirea postformală, autonomia personală și starea de bine, sugerând un proces de dezvoltare personală și maturizare. Creșterea semnificativă a scorurilor la componentele rezilienței (adaptare, angajament, control, relaționare și suport social, optimism) indică faptul că participanții au devenit mai capabili să facă față adversităților, să se adapteze la schimbare, să-și mențină angajamentul și sensul în viață, să gestioneze situațiile stresante, să construiască relații suportive și să mențină o

perspectivă optimistă. Dezvoltarea gândirii postformale, reflectată în creșterea scorurilor la dimensiunile sale (elemente multiple, alegeri subiective, complexități) și scăderea inflexibilității, sugerează că participanții au dobândit o capacitate sporită de a gândi în mod complex, nuanțat și flexibil, depășind limitările gândirii rigide și dogmatice. Creșterea autonomiei personale, atât în ansamblu, cât și pe dimensiunile sale (comportamentală, cognitivă, emoțională, valorică), indică faptul că participanții au devenit mai independenți, mai încrezători în propriile gânduri și valori, mai capabili să-și gestioneze emoțiile și să-și asume responsabilitatea pentru deciziile și acțiunile lor. Nu în ultimul rând, îmbunătățirea stării de bine, reflectată în creșterea scorurilor la dimensiunile sale (mediu pozitiv, creștere personală, relații pozitive, autoacceptare, scop în viață), sugerează că participanții au dezvoltat o funcționare psihologică mai pozitivă și mai împlinită, caracterizată de o mai bună acceptare de sine, relații satisfăcătoare, un sentiment de creștere și dezvoltare continuă, și un scop clar în viață.

Rezultatele studiului arată o eficacitate ridicată a Programului Phoenix în abordarea problemei tinerilor NEET. Faptul că toți cei 12 participanți au reușit să depășească statusul de NEET până la finalul intervenției, fie prin reluarea/continuarea studiilor, fie prin găsirea unui loc de muncă, indică un impact pozitiv semnificativ al programului.

De asemenea, follow-up-ul realizat după trei ani, în 2023, confirmă sustenabilitatea rezultatelor obținute, toți participanții fiind activi și implicați în activități educaționale, de formare sau lucrative. Acest aspect subliniază efectele pe termen lung ale Programului Phoenix și capacitatea sa de a produce schimbări durabile în viața tinerilor NEET.

Deși eșantionul de 12 participanți este relativ mic, succesul de 100% în depășirea statusului de NEET și menținerea acestor rezultate pe o perioadă de trei ani sugerează că Programul Phoenix este o intervenție promițătoare și eficientă. Ar fi benefică replicarea studiului pe un eșantion mai mare pentru a confirma aceste rezultate și a evalua potențialul programului de a fi implementat pe scară largă în abordarea problemei tinerilor NEET.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Adulții emergenți au un impact semnificativ în diverse domenii ale societății, precum piața muncii, economia, cultura, politicile, guvernarea, tehnologiile și inovația. Recunoașterea și valorizarea contribuțiilor lor poate crea un mediu propice pentru dezvoltarea și implicarea activă în construirea viitorului. Cu toate acestea, complexitatea societății îi vulnerabilizează și prelungește durata tranziției către maturitate, motiv pentru care este necesară oferirea unui sprijin și a unei asistențe specifice.

Pentru o înțelegere cât mai adecvată este nevoie de integrarea teoriilor și cercetări din diverse domenii ale psihologiei dezvoltării și utilizarea datelor din surse naționale și internaționale pentru a oferi recomandări adecvate sprijinirii și integrării adulților emergenți în societate și pe

piața muncii. Analiza rezultatelor teoretice și experimentale ne-a permis să tragem următoarele concluzii:

1. Maturitatea emergentă reprezintă o problemă actuală și urgentă în societatea noastră. Un număr tot mai mare de tineri se confruntă cu dificultăți în educație și carieră, iar situația tinerilor NEET este alarmantă (unu din patru tineri). Această situație are consecințe profunde și multiple atât asupra individului, cât și asupra societății în ansamblu.

2. Legătura dintre nivelul de dezvoltare a maturității emergente/strategia de viață adoptată și statusul socio-profesional al tinerilor este de interdependență.

3. Schemele cognitive dezadaptative joacă un rol semnificativ în tranziția la viața adultă. Acestea sunt rezultatul unui cumul de factori, cu origini în copilăria timpurie, dar și în adolescență și perioada emergentă.

4. Identificarea și intervenția asupra schemelor dezadaptative, precum și dezvoltarea factorilor facilitatori, sunt esențiale pentru sprijinirea tinerilor adulți.

5. Este evident că adulții emergenți prezintă o vulnerabilitate psihologică specifică, care necesită intervenții holistice adaptate și personalizate.

6. Intervențiile specifice pentru adulții emergenți trebuie să se concentreze pe dezvoltarea abilităților de gestionare a stresului, construirea rezilienței psihologice, creșterea flexibilității psihologice și dezvoltarea gândirii critice.

7. Este esențial să se ofere sprijin în identificarea și explorarea direcțiilor de carieră și educație, precum și în dezvoltarea abilităților de luare a deciziilor și planificare a viitorului.

Direcții de cercetare pentru maturitatea emergentă

În ceea ce privește cercetarea privind maturitatea emergentă, există mai multe direcții de cercetare care pot aduce o mai bună înțelegere a factorilor de sprijin și a intervențiilor care pot influența traiectoria de dezvoltare a adulților emergenți.

La nivel societal, este important să analizăm impactul politicilor și programelor guvernamentale asupra dezvoltării adulților emergenți. Acest lucru implică examinarea programelor de educație și formare profesională, serviciilor de sănătate mentală și măsurilor de protecție socială, pentru a înțelege cum acestea sprijină dezvoltarea și succesul adulților emergenți. De asemenea, schimbările sociale și culturale pot juca un rol semnificativ în traiectoria de dezvoltare a adulților emergenți. Este crucial să analizăm valorile și normele sociale în evoluție și modul în care acestea influențează deciziile și alegerile pe care adulții emergenți le fac în viața lor.

Întrebările de cercetare pot explora modelele posibile de intervenții timpurii pentru a optimiza maturitatea emergentă, impactul întârzierilor în angajamentul relațional sau profesional asupra traiectoriei vieții adulte, diferențele rasiale/etnice și modul în care societatea și economia informațională, precum și cerințele crescute de educație, influențează alegerile tinerilor. Prin

abordarea acestor întrebări și prin înțelegerea impactului politicilor, programelor și schimbărilor sociale asupra dezvoltării adulților emergenți, putem crea politici și intervenții mai eficiente care să sprijine tinerii în dezvoltarea lor și în realizarea potențialului lor maxim.

La nivel comunitar, instituțiile sociale și comunitare pot juca un rol semnificativ în sprijinirea dezvoltării adulților emergenți. Prin urmare, cercetarea poate explora rolul pe care școlile, organizațiile non-profit și grupurile religioase îl au în furnizarea de sprijin și resurse pentru adulții emergenți. De asemenea, relațiile interpersonale, cum ar fi relațiile de mentorat și sprijinul familial și prietenesc, pot avea un impact semnificativ asupra traiectoriei de dezvoltare a adulților emergenți. Prin urmare, cercetarea poate examina influența pe care aceste relații o au asupra dezvoltării și succesului adulților emergenți. Întrebările de cercetare pot explora factorii de predictibilitate a familiei, modele de schimbare rezilientă și rolul pe care familiile extinse și selecția grupurilor de egali îl pot juca în această dezvoltare.

Prin abordarea acestor întrebări de cercetare, putem obține o înțelegere mai profundă a modului în care instituțiile sociale și comunitare, precum și relațiile interpersonale, pot influența dezvoltarea și succesul adulților emergenți.

La nivel individual, trăsăturile precum personalitatea, competențele și valorile pot afecta traiectoria de dezvoltare a adulților emergenți. Cercetarea poate explora modul în care aceste caracteristici individuale modelează alegerile și deciziile pe care adulții emergenți le fac în viața lor. Întrebările relevante pentru înțelegerea aplicată a maturității emergente ar putea fi legate de factorii care influențează dezvoltarea cognitivă, socială, fizică, morală și spirituală în timpul maturității. De asemenea, este important să examinăm dacă explorarea, care este un aspect normativ, ar trebui încurajată sau descurajată și cum putem cuantifica impactul dezvoltării creierului asupra factorilor care influențează traiectoria de dezvoltare în timpul maturității emergente, cum ar fi controlul executiv (planificare, orientare către viitor), motivația, autoeficacitatea și speranța/optimismul.

Continuarea cercetărilor poate aduce contribuții semnificative în dezvoltarea de politici sociale și intervenții adecvate pentru promovarea unei dezvoltări sănătoase și a adulților emergenți. Prin înțelegerea mai profundă a influențelor și factorilor care modelează dezvoltarea adulților emergenți, putem identifica nevoile și provocările cu care se confruntă aceștia și putem dezvolta politici și intervenții eficiente pentru a-i sprijini. Adoptând abordări bazate pe cercetare și evidențe în dezvoltarea politicilor și intervențiilor, putem asigura că adulții emergenți beneficiază de sprijinul necesar pentru a-și atinge potențialul maxim și pentru a contribui activ la comunitățile și societatea în care se integrează. Rezultatele cercetărilor la aceste niveluri pot avea un impact pozitiv semnificativ asupra vieții adulților emergenți și pot contribui la construirea unui viitor mai prosper și mai echitabil pentru toți.

BIBLIOGRAFIE

1. ALBU, M. Un nou instrument pentru evaluarea autonomiei personale la adolescenți. *Anuarul Institutului de Istorie George Barițiu din Cluj-Napoca*. Editura Academiei Române, 2007, Seria Humanistica, tom V, 99-114. e-ISSN: 2344-2093;
2. ALEXANDRU, V. A., DOBREAN, A., PĂȘĂRELU, C. R. Increasing prevalence of NEET status among young people in Romania and its predictors: A worrying trend during the post global economic crisis period. *International Journal of Adolescence and Youth*, 2020, vol. 25(1), pp. 407-420. ISSN 0267-3843. DOI.org/10.1080/02673843.2019.1659586;
3. ARNETT, J. J. *Emerging adulthood: The winding road from the late teens through the twenties (2nd ed.)*. Oxford, England: Oxford University Press, 2014. ISBN 9780199929382. Publicată online de Oxford Scholarship. DOI:10.1093/acprof:oso/9780199929382.001.0001
4. BAUMEISTER, R., TIERNEY, J. *Willpower: Rediscovering the Greatest Human Strength*. Penguin Books, 2012, 304 p. ISBN 0143122231.
5. BECK, A. T., FREEMAN, A., ET AL. (2015). *Cognitive Therapy for personality disorders*. New York: Guilford Press, 3rd Ed. 506 p. ISBN -13 978-1462525812.
6. BRONFENBRENNER, U., EVANS, G. W. Developmental science in the 21st century: Emerging questions, theoretical models, research designs and empirical findings. *Social development*, 2000, vol., 9(1), p. 115-125. eISSN: 1467-9507.
7. CHAPMAN, A.L. Dialectical behavior therapy: current indications and unique elements. *Psychiatry (Edgmont)*, 2006, vol. 3 (9), pp. 62–8. eISSN: 1555-5194. PMC 2963469. PMID 20975829;
8. CHARNOV, E. *Life History Invariants: Some Explorations of Symmetry in Evolutionary Ecology*. Oxford: Oxford University Press, 1993. 184 p. ISBN: 978-0198540717
9. CONNOR, K.M., DAVIDSON, J.R.T. Development of a New Resilience Scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CDRISC). *Depression and Anxiety*, 2003, vol. 18, Issue 2, pp. 76-82. ISSN: 1520-6394;
10. CÔTÉ, J.E. The dangerous myth of emerging adulthood: An evidence-based critique of a flawed developmental theory. *Applied Developmental Science*, 2014, vol. 18(4), pp. 177–188. DOI.org/10.1080/10888691.2014.954451;
11. CURAJ, A., SALMI, J., HÂJ, CM. (ED.). *Higher Education in Romania: Overcoming Challenges and Embracing Opportunities*. Springer, 2022. eISBN: 978-3-030-94496-4. [springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-030-94496-4.pdf](https://www.springer.com/content/pdf/10.1007/978-3-030-94496-4.pdf);
12. DEL GIUDICE, M., GANGESTAD, S. W., & KAPLAN, H. S. Life history theory and evolutionary psychology. In D. M. Buss (Ed.), *The handbook of evolutionary psychology (p. 88–114)*. John Wiley & Sons, Inc., 2015. DOI.org/10.1002/9780470939376.ch4;
13. ELLIS, A., MACLAREN, C. *Terapia rațional-emoțională comportamentală*. Editura ALL, 2018. ISBN: 978-606-587-382-7;
14. ERIKSON, E.H, ERIKSON, J.M. *The Life Cycle Completed*. W. W. Norton & Company, 1998. 144 p. ISBN 978-0-393-31772-5
15. EUROFOUND. Exploring the diversity of NEETs. *Publications Office of the European Union, Luxembourg*, 2016. DOI.org/10.2806/743713;
16. FIGUEREDO, A.J., CABEZA DE BACA, T. The measurement of Human Life History strategy. *Personality and Individual Differences*, 2013, vol. 55(3), pp. 251–255. ISSN 0191-8869. DOI: 10.1016/j.paid.2012.04.033;
17. GOLDBERG, L. R., JOHNSON, J. A., EBER, H. W., HOGAN, R., ASHTON, M. C., CLONINGER, C. R., & GOUGH, H. C. (2006). The International Personality Item Pool and the future of public-domain personality measures. *Journal of Research in Personality*, 40, 84-96. ISSN: 0092-6566;
18. GOLU F. *Manual de psihologia dezvoltării. O abordare psihodinamică*. Iași, Polirom, 2015. ISBN 978-973-46-5627-1
19. HAYES, S. C., STROSAHL, K. D., WILSON, K. G., BISSETT, R. T., PISTORELLO, J., TOARMINO, D. Measuring experiential avoidance: A preliminary test of a working model. *The Psychological Record*, 2004, vol. 54, pp. 553-578. ISSN: 00332933;
20. HOCHBERG, Z., KONNER, M. Emerging Adulthood, a Pre-adult Life-History Stage. *Frontiers in Endocrinology*, 2020, vol. 10, p. 918. ISSN 1664-2392. DOI.org/10.3389/fendo.2019.00918;
21. LEAHY, R. *Terapia centrată pe scheme emoționale*. Editura ASCR, 2017, 406 p. ISBN: 978-606-977-005-4;
22. LOSÎI, E. *Psihologia tânărului, adultului și vârstnicului*. Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, 2018, 156 p.

- 23.LUNGU, V. Provocările maturității emergente – între etapă de dezvoltare și construct social. In: *Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective*, Ed. 1, 27 octombrie 2023, Bălți. Bălți, Republica Moldova: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2023, pp. 69-75
- 24.LUNGU, V. Perspective psiho-pedagogice ale dezvoltării în timpul maturității emergente. In: *Perspectivile și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*, Ed. Partea 2, 3 iunie 2022, Cahul. Cahul, Republica Moldova: Tipografia „Centrografic” SRL, 2022, Vol.9, Partea 2, pp. 92-96. ISSN 2587-3563.
- 25.LUNGU, V., RACU, I. Dezvoltarea personalității la adultul emergent. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*, 2021, nr. 1(62), pp. 77-85. ISSN 1857-0224.
- 26.MARCIA, J.E. Life Transitions and Stress in the Context of Psychosocial Development. In: *Miller, T. (eds) Handbook of Stressful Transitions Across the Lifespan*. Springer, New York, NY, 2010. Online ISBN 978-1-4419-0748-6. <https://doi.org/10.1007/978-1-4419-0748-6>;
- 27.NEGRU, O. (2012). The time of your life: Emerging adulthood characteristics in a sample of Romanian high-school and university students. *Cognition, Brain, Behavior*, 2012. Vol. 16 (3), pp. 357–367. ISSN: 1224-8398. Disponibil: [https://www.researchgate.net \(.pdf\)](https://www.researchgate.net (.pdf));
- 28.NELSON, L. J., PADILLA-WALKER, L. M. Flourishing and floundering in emerging adult college students. *Emerging Adulthood*, 2013, vol. 1, pp. 67–78. ISSN: 2167-6968. DOI:10.1177/2167696812470938;
- 29.ORGANISATION FOR ECONOMIC CO-OPERATION AND DEVELOPMENT [OECD]. *Education at a glance*, 2023. Retrieved September 12, 2023, from <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-2023.pdf>;
- 30.PAPALIA, D., WENDKOS OLDS, S., DUSKIN FELMAN. R. *Dezvoltarea umană*. București: Editura Trei, 2010. 832 p. ISBN 9789737074140;
- 31.RACU I.U. *Teorii psihologice ale dezvoltării: suport de curs*. Chișinău: Totex-Lux. SRL. 2013. 84 p.
- 32.RACU I., RACU I.U. *Psihologia dezvoltării: manual*. Chișinău: UPS „Ion Creangă”. 2007. 257 p.
- 33.RAIU, S.-L. *Adultul emergent în România. Tranziția de la școală la muncă*. Cluj-Napoca: Presa Universitară Clujeană, Universitatea Babeș-Bolyai, 2016. ISBN: 979-606-37-00037-8;
- 34.REIFMAN, A., ARNETT, J. J., COLWELL, M. J. Emerging adulthood: Theory, assessment, and application. *Journal of Youth Development*, 2007, volume 2, p. 1–12. ISSN: 23254009. DOI:10.13072/midss.437;
- 35.RYFF, C. D., & KEYES, C. L. M. The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 1995, vol. 69(4), pp. 719–727. eISSN: 1939-1315;
- 36.SCHWAB, J. R., SYED, M. Qualitative inquiry and emerging adulthood: Meta-theoretical and methodological issues. *Emerging Adulthood*, 2015, vol. 3, pp. 388–399. DOI:10.1177/2167696815587801;
- 37.SHELDON, K. *Optimal human being: an integrated multi-level perspective*. Psychology press, 2004, 240 p. ISBN 978-0805841893;
- 38.SINNOTT, J. D. (2008). Cognitive and representational development in adults. In *K. B. Cartwright (Ed.), Literacy processes: Cognitive flexibility in learning and teaching*. NY: Guilford Press. 384 p. ISBN: 978-1593856540;
39. VERZA, E. *Psihologia vârstelor*. Editura Hyperion, 1993. ISBN 973-96161-3-5.
- 40.VÎGOȚKI, L.S. *Opere psihologice alese*, vol. I. Editura Didactică și pedagogică, 1971. 362 p. ISBN/COD:2751842IPTIMOP
- 41.WRZUS, C., ROBERTS, B. Processes of Personality Development in Adulthood: The TESSERA Framework. *Personality and Social Psychology Review*, 2016, vol. 21 (3). e-ISSN: 1532-7957;
- 42.YOUNG, J., KLOSKO, J., WEISHAAR, M. *Terapia centrată pe scheme cognitive*. Editura ASCR, 2015, 470 p. ISBN: 978-606-8244-92-1;
- 43.ZAMFIR, A.-M., DAVIDESCU, A. A., MOCANU, C. Predictors of Economic Outcomes among Romanian Youth: The Influence of Education - An Empirical Approach Based on Elastic Net Regression. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2022, vol. 19(15). e-ISSN 1660-4601. DOI.org/10.3390/ijerph19159394;
- Surse web**
- 44.https://statistica.gov.md/ro/tinerii-neet-in-republica-moldova-in-trimestrul-i-2023-9430_60458.html
- 45.<https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>
46. <https://insse.ro/cms/>

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice

1. **LUNGU, Violeta**. Investigarea schemelor cognitive de deficiență a limitelor în relație cu autonomia personală la adulții emergenți. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*. 2019, nr. 3(56), pp. 110-122. ISSN 1857-0224. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/85334
2. RACU, Igor, **LUNGU, Violeta**. Evaluarea credințelor metacognitive despre îngrijorare. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*. 2019, nr. 4(57), pp. 52-60. ISSN 1857-0224. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/90965
3. RACU, Igor, **LUNGU, Violeta**. Creșterea nivelului de autonomie personală a adulților emergenți prin intervenții psihologice de grup. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*. 2019, nr. 4(57), pp. 105-117. ISSN 1857-0224. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/90970
4. **LUNGU, Violeta**, RACU, Igor. Dezvoltarea personalității la adultul emergent. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*. 2021, nr. 1(62), pp. 77-85. ISSN 1857-0224. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/128383
5. **LUNGU, Violeta**. Importanța factorului autoactualizare în optimizarea comportamentului la adultul emergent. In: *Psihologie. Pedagogie Specială. Asistență Socială*. 2021, nr. 1(62), pp. 113-118. ISSN 1857-0224. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/128387
6. STOMFF, Mihaela, **Violeta, LUNGU**, BRATU, Mircea. Personal autonomy in the emerging adult. *Journal Of Psychological Studies Hyperion University*. 2021, Vol 9 (1). pp. 78-85/. ISSN 2559-1649, ISSN-L 2559-1649. <https://rjps.hyperion.ro/wp-content/uploads/2021/03/RJPS-vol9-issue1-full-2021.pdf>. (SSRN)
7. **LUNGU, Violeta**. The mediating role of psychological flexibility in the manifestation of dysfunctional cognitions in the emerging adult. *Journal Of Psychological Studies Hyperion University*. 2021, Vol 9 (1). pp. 60-67. ISSN 2559-1649, ISSN-L 2559-1649. <https://rjps.hyperion.ro/wp-content/uploads/2021/03/RJPS-vol9-issue1-full-2021.pdf>. (SSRN)

Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

8. **LUNGU, Violeta**. Studiarea schemelor de autonomie și performanță la adulții emergenți. In: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol.18, Partea 3, 1 ianuarie 2019, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2019, pp. 237-251. ISBN 978-9975-46-235-8. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/131581
9. **LUNGU, Violeta**. Metode și tehnici de optimizare a comportamentului prosocial la adultul emergent. In: *Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective*. Ediția XXXII, 21-22 octombrie 2021, Chișinău. Chișinău, Republic of Moldova: Editura „Lexon-Prim”, 2021, pp. 152-158. ISBN 978-9975-50-269-6. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/148875
10. **LUNGU, Violeta**. Optimizarea comportamentului adulților emergenți prin îmbunătățirea schemelor mentale. In: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol.19, Partea 2, 1 ianuarie 2021, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2021, pp. 250-261. ISBN 978-9975-46-235-8. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/155929
11. **LUNGU, Violeta**. Strategii de dezvoltare a personalității și optimizare a comportamentului tinerilor NEET – ameliorarea stării de bine. In: *Asistența psihosocială în contextul noilor realități pe timp de pandemie*. 16 aprilie 2021, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2021, pp. 153-159. ISBN 978-9975-46-545-8. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/156117
12. **LUNGU, Violeta**. Impactul pandemiei Covid-19 asupra tinerilor NEET și intervențiile de optimizare comportamentală. In: *Dezvoltarea personală și integrarea socială a actorilor educaționali*. 12 noiembrie 2021, Chișinău. Chișinău: CEP UPS, 2021, pp. 241-247. ISBN 978-9975-46-570-0.. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/154377
13. RACU, Igor, **LUNGU, Violeta**. Rolul mediator al flexibilității psihologie în manifestarea cognițiilor disfuncționale la adultul emergent. In: *Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului*. Seria 22, Vol.1, 8-9 octombrie 2020, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2020, pp. 385-390. ISBN 978-9975-46-450-5. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/117126
14. **LUNGU, Violeta**. Relațiile schemelor dezadaptative timpurii și personalitatea adultului emergent. In: *Tendențe moderne în psihologia practică*. 8 decembrie 2017, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2017, pp. 158-165. ISBN 978-9975-46-370-6. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/127278
15. **LUNGU, Violeta**. Cercetarea dezvoltării morale la adulții emergenți. In: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Anale științifice ale doctoranzilor și postdoctoranzilor*. Vol. 17, Partea 2, 1 octombrie 2018, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2018, pp. 144-154. ISBN 978-9975-46-394-2.

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/167611

16.LUNGU, Violeta. Perspective psiho-pedagogice ale dezvoltării în timpul maturității emergente. In: *Perspectivelor și Problemele Integrării în Spațiul European al Cercetării și Educației*. Vol.9, Partea 2, 3 iunie 2022, Cahul. Cahul, Republica Moldova: Tipografia „Centrografic” SRL, 2022, pp. 92-96.

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/166451

17.LUNGU, Violeta. Optimizarea comportamentului psihosocial prin ameliorarea schemelor cognitive disfuncționale la vârsta adultă emergentă. In: *Probleme actuale ale științelor umanistice. Analele științifice ale doctoranzilor și competitorilor*. Vol.16, Partea 2, 1 ianuarie 2019, Chișinău. Chișinău: CEP UPS „I. Creangă”, 2017, pp. 30-40. ISBN 978- 9975-46-348-5. https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/174646

18.LUNGU, Violeta. Provocările maturității emergente – între etapă de dezvoltare și construct social. In: *Asistența psihologică la etapa contemporană: realități și perspective*. 27 octombrie 2023, Bălți. Bălți, Republica Moldova: Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, 2023, pp. 69-75.

https://ibn.idsi.md/vizualizare_articol/195762

3. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice

19.LUNGU, Violeta, STOMFF, Mihaela. The Early Maladaptive Cognitive Schemas and Personality Traits in Emerging Adulthood. In: *Book chapters-LUMEN Proceedings, in: Camelia IGNATESCU & Antonio SANDU & Tomita CIULEI (ed.), Rethinking Social Action. Core Values in Practice, 2017*, edition 1, volume 1, chapter 39, pp. 424-437, Editura Lumen. DOI:10.18662/lumproc.rsacvp2017.39 (RePEc)

20.LUNGU, Violeta, STOMFF, Mihaela. Optimizing the behavior of the emerging adult by decreasing of maladaptive mental schemas. In: *International Conference On Innovations In Science And Education (Social Sciences)* March 17, 2021, Prague, Czech Republic Www.Iseic.Cz, Www.Cbuic.Cz. UDC Classification: 159.92, DOI: <https://doi.org/10.12955/pss.v2.227> (RePEc, EBSCO)

21.LUNGU, Violeta, BULĂU, Carmen. Financial education and the perception of prosperity among emerging adults. In: *Proceedings of the International Conference on Business Excellence*, Sciendo, 2022, vol. 16 (1), pp. 567 – 574. eISSN2558-9652. DOI:10.2478/picbe-2022-0054. <https://ideas.repec.org/a/vrs/poicbe/v16y2022i1p567-574n23.html> (RePEc, EBSCO).

ADNOTARE

Violeta Lungu. Optimizarea comportamentului prin ameliorarea schemelor mentale disfuncționale la vârstă adultă emergentă.

Teză de doctor în Psihologie. Chișinău, 2024.

Structura tezei este compusă din următoarele: adnotări în trei limbi (română, engleză și rusă), lista abrevierilor, lista tabelelor, lista figurilor, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 299 de titluri, 5 anexe, 158 de pagini de text de bază, 44 de figuri și 37 de tabele. Rezultatele obținute în urma cercetării au fost publicate în 21 de lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: adult emergent, tineri NEET, maturitate emergentă, scheme mentale dezadaptative, dezvoltare optimă și optimizare comportamentală.

Domeniu de studiu: psihologia adultului emergent.

Scopul cercetării a fost de a investiga și înțelege dezvoltarea optimă a adultului emergent și de a dezvolta un program de intervenție psihologică holistică pentru îmbunătățirea dimensiunilor și indicatorilor facilitatori ai maturizării, reducerea manifestării schemelor cognitive și emoționale dezadaptative și optimizarea comportamentului specific acestei etape de dezvoltare.

Obiectivele cercetării au constat în: 1) analiza, studierea și explicarea modelelor teoretice privind dezvoltarea adultului emergent; 2) studierea comparativă a tinerilor emergenți activi și NEET; 3) elaborarea unei metodologii de realizare a unui profil psihologic al adultului emergent activ/NEET; 4) estimarea nivelului de dezvoltare a dimensiunilor și indicatorilor cognitivi ai maturității emergente; 5) identificarea nivelului de manifestare a schemelor cognitive și emoționale dezadaptative; 6) evaluarea factorilor facilitatori pentru un comportament optim; 7) proiectarea, elaborarea și implementarea unui program de intervenție psihologică holistică având ca obiectiv optimizarea comportamentală; 8) formularea recomandărilor psihologice cu caracter practic de optimizare comportamentală și depășirea condiției de NEET.

Rezultatele obținute în cadrul cercetării contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante prin elaborarea unui model de profil al adultului emergent, care să servească la proiectarea și elaborarea intervențiilor de optimizare comportamentală pentru depășirea condiției de NEET.

Noutatea și originalitatea științifică. Această cercetare aduce contribuții semnificative prin abordarea inovatoare a tinerilor activi și NEET din prisma dezvoltării, integrând perspectiva contextuală și modelul constructivist-developmental; dezvoltă un profil al tinerilor NEET și aplică un program de intervenție psihologică holistică pentru optimizarea comportamentului adulților emergenți cu statut NEET.

Semnificația teoretică constă în analiza și integrarea cercetărilor din domeniul maturității emergente cu cele din psihologia evoluționistă, aducând noi perspective și înțelegere în acest domeniu.

Valoarea aplicativă a lucrării constă în elaborarea unui model de profil al tânărului NEET, validat experimental, precum și a unui program de intervenție pentru optimizarea comportamentală. Acestea pot fi utilizate în evaluarea și sprijinirea adulților emergenți în diverse contexte organizaționale și adaptat la particularitățile tinerilor din România.

Implementarea rezultatelor științifice se realizează prin utilizarea materialelor rezultate în procesul de formare continuă și complementară a consilierilor în cadrul Asociației Pro Psihologia Pentru Educație, Dezvoltare și Formare Continuă. De asemenea, aceste materiale sunt folosite pentru pregătirea studenților și masteranzilor de la Universitatea Hyperion din București, Universitatea Valahia din Târgoviște și Academia de Studii Economice din București. Programul de intervenție dezvoltat în cadrul cercetării este aplicat de către consilieri, psihologi și traineri în centrele și cabinetele de evaluare, consiliere și psihoterapie, în vederea dezvoltării personale a tinerilor emergenți.

ANNOTATION

Violeta Lungu. Optimizing behaviour by ameliorating dysfunctional mental schemas in emerging adulthood.

Doctoral thesis in Psychology. Chisinau, 2024.

The structure of the thesis consists of the following: annotations in three languages (Romanian, English and Russian), a list of abbreviations, a list of tables, a list of figures, an introduction, three chapters, general conclusions and recommendations, a bibliography of 299 titles, 5 appendices, 158 pages of main text, 44 figures, and 37 tables. The research results have been published in 21 scientific papers.

Keywords: emerging adult, NEET youth, emerging maturity, maladaptive mental schemas, optimal development, and behavioural optimization.

Field of study: the psychology of the emerging adult.

The research aimed to investigate and understand the optimal development of emerging adults and to develop a holistic psychological intervention program aimed at enhancing the dimensions and indicators that facilitate maturation, reducing the manifestation of maladaptive cognitive and emotional schemas, and optimizing the behavior specific to this developmental stage.

The research objectives consisted of 1) analysing, studying, and explaining theoretical models of emerging adult development; 2) a comparative study of active emerging youth and NEET youth; 3) the development of a methodology for creating a psychological profile of active/NEET emerging adults; 4) estimation of the level of development of cognitive dimensions and indicators of emerging maturity; 5) identification of the level of manifestation of maladaptive cognitive and emotional schemas; 6) evaluation of facilitators for optimal behaviour; 7) design, development, and implementation of a holistic psychological intervention program aimed at behavioural optimization; 8) formulation of practical psychological recommendations for behavioural optimization and overcoming the NEET condition.

The results obtained in the research contribute to solving an important scientific problem by developing a profile model of the emerging adult, which serves to design and develop behavioural optimization interventions to overcome the NEET condition.

The scientific novelty and originality of this research bring significant contributions through an innovative approach to active and NEET youth from a developmental perspective, integrating contextual perspective and constructivist-developmental model, developing a profile of NEET youth, and implementing a holistic psychological intervention program for optimizing the behaviour of emerging adults with NEET status.

The theoretical significance lies in the analysis and integration of research in emerging maturity with evolutionary psychology, bringing new perspectives and understanding to this field.

The practical value of the work lies in developing a validated experimental model of the NEET youth profile and an intervention program for behavioural optimization. These can be used in the evaluation and support of emerging adults in various organizational contexts and tailored to the specificities of youth in Romania.

The implementation of the scientific results. The use of materials resulting from the continuous and complementary training process of counsellors within the Association for Psychology in Education, Development, and Continuous Training. Additionally, these materials are used for training students and master's students at Hyperion University of Bucharest, Valahia University of Târgoviște, and the Bucharest University of Economic Studies. The intervention program developed in the research is applied by counsellors, psychologists, and trainers in evaluation centres and therapy offices, aiming at the personal development of emerging youth.

АННОТАЦИЯ

Виолета Лунгу. Оптимизация поведения путём улучшения дисфункциональных психических схем в период ранней зрелости. Докторская диссертация по психологии. Кишинев, 2024 г.

Структура диссертации: Диссертация состоит из: аннотаций, списка сокращений, списка таблиц, списка фигур, введения, трёх глав, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 299 наименований, 5 приложений, 158 страниц основного текста, 44 рисунков и 37 таблиц. Полученные результаты опубликованы в 21 научных работах.

Ключевые слова: развивающийся взрослый, молодые взрослые NEET, формирующаяся зрелость, дезадаптивные психические схемы, оптимальное развитие и оптимизация поведения.

Область исследования: Психология ранней зрелости.

Цель исследования: заключалась в том, чтобы исследовать и понять оптимальное развитие молодого взрослого человека и разработка целостной программы психологического вмешательства, которая бы улучшила уровень показателей и элементов облегчающих взросление, а также уменьшила бы проявление дезадаптивных когнитивных и эмоциональных схем, с тем чтобы оптимизировать поведение направленное на выполнение специфических задач для данного этапа развития.

Задачи исследования: 1) анализ, изучение и объяснение теоретических моделей развития молодого взрослого; 2) сравнительное исследование активной развивающейся молодёжи и с NEET; 3) разработка методологии разработки психологического профиля активного молодого взрослого и с NEET; 4) оценка уровня развития когнитивных аспектов и показателей формирующейся зрелости; 5) выявление уровня проявления дезадаптивных когнитивных и эмоциональных схем; 6) оценка факторов, способствующих развитию оптимального поведения; 7) проектирование, разработка и реализация целостной программы психологического вмешательства с целью оптимизации поведения; 8) формулирование практических психологических рекомендаций по оптимизации поведения и преодолению NEET - состояния.

Полученные результаты, способствующие решению важной научной проблемы, состоят в разработке модели психологического профиля молодого взрослого, который способствовал проектированию и разработке интервенций нацеленных на оптимизацию поведения с целью преодоления NEET.

Научная новизна и оригинальность. Это исследование вносит значительный вклад посредством: новаторского подхода к изучению активной и NEET молодёжи с точки зрения развития, интегрируя контекстуальную перспективу и конструктивистско-развивающую модель; разработкой профиля NEET молодёжи и применением целостной программы психологического вмешательства с целью оптимизации поведения молодых взрослых с NEET-статусом.

Теоретическая значимость заключается в анализе и интеграции исследований в области ранней зрелости с исследованиями в области эволюционной психологии, принося новые перспективы и понимание в эту область.

Практическая значимость работы заключается в разработке модели профиля молодёжи с NEET, экспериментально подтверждённым и программы психологического вмешательства по оптимизации поведения. Их можно использовать для оценки и поддержки молодых людей в различных организационных контекстах и адаптирован к особенностям молодых людей в Румынии.

Внедрение научных результатов осуществляется путём использования полученных материалов в процессе непрерывного и дополнительного обучения консультантов Ассоциации Про Психология для Образования, Развития и Непрерывного обучения. Также эти материалы используются для обучения студентов и магистрантов Университета Хиперион в Бухаресте, Университета Валахия в Тырговиште и Академии экономических знаний в Бухаресте. Программа вмешательства, разработанная в рамках исследования, применяется консультантами, психологами и тренерами в центрах и кабинетах оценки, консультирования и психотерапии с целью личностного развития молодых людей.

LUNGU VIOLETA

**OPTIMIZAREA COMPORTAMENTULUI PRIN AMELIORAREA SCHEMELOR
MENTALE DISFUNȚIONALE LA VÂRSTĂ ADULTĂ EMERGENTĂ**

Rezumatul tezei de doctor în psihologie

Specialitatea: 511.02 - Psihologia dezvoltării și psihologia educațională

Aprobat spre tipar:	Formatul hârtiei 60x84 1/16
Hârtie ofset. Tipar ofset.	Tirajul 40 ex.
Coli tipar 1,5	Comanda

Centrul Editorial-Poligrafic al Universității Pedagogice de Stat „Ion Creangă”

Din Chișinău, str. Ion Creangă, nr.1, MD-2069